

Міжнародні науково-практичні інтернет-конференції за різними юридичними напрямками

Актуальні питання юридичної науки

Частина II

**МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ
ІНТЕРНЕТ-КОНФЕРЕНЦІЇ**

www.lex-line.com.ua

ЮРИДИЧНА ЛІНІЯ

30 вересня 2008 р.

**УКРАЇНА
Тернопіль
2008**

Актуальні питання юридичної науки: матеріали міжнародної науково-практичної інтернет-конференції.-Тернопіль, 2008.

В роботі зібрані кращі доповіді з юридичних питань, які оприлюдненні на інтернет-сторінці www.lex-line.com.ua.

Адреса оргкомітету:
46010, м. Тернопіль, а/с 1079
тел. 80979074970
E-mail: confer@ua.fm

Оргкомітет міжнародної науково-практичної інтернет-конференції не завжди поділяє думку учасників. В збірнику максимально точно збережена орфографія і пунктуація, які були запропоновані учасниками. Повну відповідальність за достовірність несуть учасники, їх наукові керівники та рецензенти.

Всі права захищені. При будь-якому використанні матеріалів конференції посилання на джерело є обов'язкове.

THE QUESTION OF CORRELATION CONCEPTS “THE RIGHT TO FREEDOM OF THOUGHT AND SPEECH” AND “THE PROHIBITION TO DISSEMINATE INFORMATION AS ONE KIND OF THE DEFENCE PERSONAL NON-PROPERTY RIGHTS”

Галінська Софія Олександрівна

студентка Національного Технічного Університету України «Київський Політехнічний Інститут»

Ukraine has passed a long period of formation the democratic law system. And we can be proud of the fact that a great part of it corresponds to European democratic experience. But not only on the level of establishment can the problems appear. In practice there is a difficult question of balance different concepts. This work includes the discussion among the journalists and public people (especially politicians) concerning the right to give coverage of the actions of the latter. Each of them has their interests guaranteed in law, but useful in different situations.

1. The Constitution of Ukraine equally with prohibition of censorship guarantees the right to freedom of thought and speech, and to the free expression of his or her views and beliefs. Everyone has the right to freely collect, store, use and disseminate information by oral, written or other means of his or her choice.(article 34).

The 9th article of the Law On Information states: “All citizens of Ukraine, juridical persons and state structures have a right for information, which means the opportunity of free getting, using, spreading and keeping facts, which are needed for enjoyment their rights, freedoms and legal interests themselves, realization their targets and functions”.

2. On the other side the Civil Code of Ukraine provides the prohibition of spreading information as one kind of defending non-property rights. The 278 article of the Civil Code says: Prohibition to Disseminate Information Violating Personal Non-Property Rights 1.If the personal non-property right of a natural person is violated in a newspaper, a book, a film, a TV program etc. which are going to be released, the court may forbid their release until the violation of the right is eliminated .2. If the personal non-property right of a natural person is violated in a newspaper, a book, a film, a TV program etc. which have been released, the court may forbid (terminate) their release until the violation of the right is eliminated and when the elimination of the violation is impossible, to confiscate the whole edition of the newspaper, the book, etc. aimed at its destruction.

3. Everything seems to be clear. But if we look at the court practice, we'll see that it isn't so simple. In Ukraine there are lots of cases when the court is obliged to prohibit discussions about the petitioner's or defendant's actions in the Mass Media at least for the period of consideration the case. The court does this to defend the litigants. But the representatives of the Mass Media do not always agree with such a decision. They use the Law On information and the absence of censorship and accuse the court of prejudicialness and violating their rights. This is especially true in cases of political persons, who are always in the focus of the MM.

4. The article 2 of the Law of Ukraine On Printed Mass Media (Press) in Ukraine says that: There isn't allow to demand of the concurrence materials to be spread by press of the public officer or to prohibit to disseminate presentations and materials by the officials of the state structure, organizations and associations, except cases when the official is an author of the disseminating information or if this person gave the interview.

5. The limitations of criticism against politicians are broader than those for the private person. The first inevitably and consciously leaves every his word and action open for intently (detailed) analysis by journalists and society. This means that he ought to display a high level of tolerance, especially when he makes a public statement, which can cause the criticism.. That is what The European Court in Human Rights (Strasburg) says.

The higher is a position, the broader the limitations of criticism are... So when the court considers a case for example about the public officer practices an enterprise, of course journalists try to coverage this in the MM. But if the guilt of that public officer wasn't argued such information can violate his/her rights. As the law says the person is guilty only when it was proved according to the law. In this situation journalists' actions are illegal. But there is only one example. In other case the society has a right to know about the actions of its members (representatives) and to modify their behavior according to the public opinion. It is important to enforce them and to interpret abstruse passages, to find a balance among all legal standards. It is not enough to state the democratic principles formally. And of course a public person should enjoy his private life. The freedom of one person should start where the freedom of another finishes. It must be given in detail in law.

Джерела:

1. The Constitution of Ukraine passed by the Verkhovna Rada of Ukraine: June 28, 1996. (with changes)
2. Civil code of Ukraine from the 1 January 2004 (with changes and additions)
3. The Law of Ukraine n Printed Mass Media (Press) in Ukraine of Entry into Force: December 8, 1992

4. The Law of Ukraine On Information Date of Entry into Force: November 13, 1992
5. Журнал для правозахисних НГО (від 09.11.2003)

РАЗГРАНИЧЕНИЕ УГОЛОВНО-МАТЕРИАЛЬНЫХ И УГОЛОВНО-ПРОЦЕССУАЛЬНЫХ НОРМ В ТЕОРИИ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА

*Дудник Ангелина Николаевна
аспирантка Украинского государственного университета финансов и
международной торговли*

Международное сотрудничество в борьбе с преступностью становится очень важным аспектом в борьбе с терроризмом всех видов и транснациональной организованной преступностью. Нормы, регламентирующие подобное сотрудничество составляют одну из юридических основ международного уголовного процесса и относятся к числу наименее разработанных в теории международного права.

До настоящего момента отсутствует понятийный аппарат международного уголовного процесса, начиная с самого этого понятия. Наряду с термином “уголовный процесс” широкое распространение получил термин “уголовное судопроизводство”. В законодательстве и правовой литературе оба термина употребляются как тождественные. Кроме того, необходимо учитывать тесную взаимосвязь уголовного процесса с уголовным материальным правом. Многие ученые указывают на наличие данной связи [1], которая состоит в том, что уголовное судопроизводство и уголовное материальное право имеют общую цель – борьбу с преступностью, при этом уголовное право определяет предмет данной деятельности, а уголовный процесс – порядок ее осуществления. Соответственно предмет международного уголовного процесса, разновидностью которого является уголовное судопроизводство, формируется под воздействием международного уголовного права.

Реализация международного уголовного права происходит в рамках международного и национального уголовного процессуального права. Уголовное судопроизводство производится посредством деятельности органов международной уголовной юстиции, осуществляющих на международном и национальном уровнях расследование, рассмотрение и разрешение уголовных дел о преступлениях, регламентированных международным уголовным правом.[2]

В теории международного права, большинство авторов относят нормы процессуального характера, нормы, посвященные регламентации

процедуры исполнения наказания, а также нормы, относящиеся к судоустройству к нормам международного уголовного права как отрасли международного публичного права.

Так, например, И.И. Лукашук и А.В. Наумов определили международное уголовное право как отрасль международного публичного права, принципы и нормы которой регулируют сотрудничество государств и международных организаций в борьбе с преступностью.[3] В.П. Панов предложил под международным правом понимать систему принципов и норм, регулирующих сотрудничество государств в борьбе с преступлениями, предусмотренными международными договорами.[4]

Существует концепция, согласно которой, международное уголовное право - это комплексная отрасль, включающая в себя материальные и процессуальные нормы, которые, в свою очередь, могут относиться как к международному публичному, так и к международному частному, а также к национальному уголовному праву (Ю.А. Решетов).[5] Практически на этих же позициях стоит ряд других авторов - общим для них является то, что при определении международного уголовного права, сохраняются тенденции к определению его несамостоятельности как правовой отрасли, либо идет речь о комплексных предметах правового регулирования и источниковой базы.

Да, действительно, большинство международно-правовых актов уголовно-правового характера содержат как материально-правовые, так и уголовно-процессуальные нормы. В этой связи Ю.А. Решетов замечает, “в то время как некоторые правовые акты содержат только материальные нормы, а другие касаются исключительно вопросов процедуры, в целом их ряде содержатся нормы как материального, так и процессуального права”.[6]

Так, о комплексном характере международного уголовного права говорили такие международники, как Д.Дж. Бешаров (D.J. Besharov), Я. Динштейн (Y. Dinstein), М.Ш. Бассиони (M.Ch. Bassiouni).[7] В одном из новейших исследований международное уголовное право определялось как система международно-правовых принципов и норм, определяющих составы международных преступлений и преступлений международного характера, регулирующих деятельность органов международной юстиции, а также вопросы оказания межгосударственной помощи по уголовным делам.[8] Н.И. Костенко, говоря о международном уголовном праве как о «комплексной, самостоятельной отрасли международного публичного права», указывает, что оно представляет собой систему общепризнанных международно-правовых принципов и норм, регулирующих сотрудничество между субъектами международного права по предупреждению и привлечению виновных лиц за совершение международных преступлений и преступлений международного

характера, а также «оказанию судебной помощи, проведению расследования, уголовного преследования и судебного разбирательства, применению и исполнению меры наказания, обжалованию и пересмотру судебных решений, оказанию правовой помощи по уголовным делам...»[9]

Нетрудно заметить, что в данных определениях смешаны материально-правовые, процессуальные и судоустройственные начала. Объединение в одной отрасли международного права материальных и процессуальных норм не всегда оценивается как положительное явление. Нельзя не согласиться с Е.Т. Усенко в том, что "каждой материальной отрасли национального права, как известно, соответствует процессуальное право, в принципе обособленное, а в науке международного права почему-то считается допустимым смешивать все воедино... Смешение в международном праве материальных и процессуальных норм порождает немалые затруднения".[10]

Представляется, что цитированная мысль весьма подходит к идее разъединения в международном праве материальных и процессуальных норм.

В теории положительно оценивается становление самостоятельного международного уголовного процесса («международного уголовного судопроизводства»).[11]

Определенным шагом в этом направлении следует считать принятие Комиссией международного права ООН проектов Устава Международного уголовного суда и Кодекса преступлений против мира и безопасности человечества. Однако названия данных документов говорят в пользу разграничения уголовно-материальных и уголовно-процессуальных норм. То обстоятельство, что выработка Устава Международного уголовного суда осуществлялась в рамках работы над Кодексом преступлений против мира и безопасности человечества, не опровергает этого тезиса. Рабочая группа по подготовке проекта Устава, созданная Комиссией международного права и проходившей в 1992 г. 44-й сессии, в своем докладе, в частности, отметила, что Международный уголовный суд мог бы быть учрежден статусом в форме многостороннего договора. При этом государства, становясь участниками данного статуса, могли бы не быть одновременно сторонами Кодекса преступлений против мира и безопасности человечества. [12] Тем самым подчеркивается важность процессуального права, регламентирующего работу Международного уголовного суда и отрицается его прикладной характер по отношению к праву материальному.

Кроме того, международные договоры, имеющие уголовно-правовой характер, довольно четко разграничивают вопросы материального права и процедуры, это свидетельствует, о том, что данные документы являются

источниками как уголовно-материальных, так и процессуальных норм одновременно, и результатом эволюции видится окончательное оформление международного уголовного процесса и международного уголовного права **Ошибка! Закладка не определена.** в самостоятельную правовую отрасль.

В подтверждение данного суждения, приведем заключение В.Ф. Цепелева: «Тенденции развития международного уголовного права таковы, что в результате сближения, взаимопроникновения международной и внутригосударственной (национальной) систем права, международное уголовное право все более движется к оформлению в качестве самостоятельной синтезированной отрасли права, находящейся на стыке этих двух систем». [13]

Литература:

1. Фойницкий И.Я. Указ. соч., С.2; Строгович М.С. Указ.соч., С. 85; Учебник уголовного процесса. Под ред. А.Кобликова, М., 1995, С.16.
2. Лобанов С.А. Международно-правовые аспекты уголовного судопроизводства по делам о военных преступлениях // Государство и право. - 1998. - № 5. - С. 79.
3. Лукашук И.И., Наумов А.В. Международное уголовное право. - М., 1999. - С. 9.
4. Панов В.П. Международное уголовное право. - М., 1997. - С. 15.
5. Решетов Ю.А. Борьба с международными преступлениями против мира и безопасности. - М., 1983. - С. 63.
6. Решетов Ю.А. Борьба с международными преступлениями против мира и безопасности. М., 1983, с.169.
7. Besharov D.J. Evolution and Enforcement of International Criminal Law // International Criminal Law. - N.Y., 1986. - Vol. 1. - P. 59-60; Dinstein Y. International Criminal Law // Israel Law Review. - Jerusalem, 1985. - Vol. 20. № 2-3. - P. 206-208.
8. Каюмова А.Р. Международное уголовное право (становление и современные тенденции развития). Автореферат дисс. ... канд. юрид. наук. – Казань, 1996. – С. 7,14-15.
9. Костенко Н.И. Развитие концепции международного уголовного права в отечественной литературе // Государство и право. – 2001. - № 12. – С. 88.
10. Усенко Е.Т. Соотношение и взаимодействие международного и национального права и Российская Конституция // Московский журнал международного права. - 1995. - № 2. - С. 25.
11. Костенко Н.И. Судопроизводство Международного уголовного суда – основа международного уголовного процесса // Государство и право. – 2001. - № 2. – С. 64-70; Лобанов С.А. Международно-правовые аспекты

уголовного судопроизводства по делам о военных преступлениях // Государство и право. - 1998. - № 5. - С. 76-84.

12. Док. ООН А/46/10, п. 99 и Приложение к нему.

13. Цепелев В.Ф. Международное сотрудничество в борьбе с преступностью. – М., 2001. – С. 72.

МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО, ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ ВИРІШЕННЯ НАГАЛЬНИХ МІЖНАРОДНИХ ПРОБЛЕМ В КОНТЕКСТІ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ОКРЕМИХ МІЖНАРОДНИХ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Шевченко Анастасія Ростиславівна

провідний спеціаліст відділу міжнародних зв'язків Президії Національної Академії Наук України

Сталий і безпечний розвиток громадянського суспільства і індивідуума, зокрема, - це об'єктивна вимога часу, де роль міжнародного гуманітарного права, яка формується основною частиною міжнародного публічного права, є складовою комплексного рішення проблем, які виникають під час збройного конфлікту, захищає інтереси та права людей, які є, чи стали жертвами збройного конфлікту [4]. Актуальність цього положення давно вже не носить дискусійного характеру серед провідних вчених-правників, які спрямовують свої дослідження в галузі міжнародного права.

Кожного року понад 500 тис. людей гине, більше 30 млн. втікають з власних домівок в результаті збройних конфліктів [1]. Які ж ключові виклики існують для сучасної юридичної науки і міжнародного гуманітарного права? В першу чергу, це сумлінне виконання законів, які містять обмеження зброї і різновидів зброї. По-друге, міжнародне гуманітарне право покликане захищати людей у збройному конфлікті, має на меті захищати людську гідність і зменшує кількість постраждалих під час війни [5]. Міжнародний збройний конфлікт означає "непорозуміння" між двома збройними силами принаймні двох країн (слід відзначити, що національно-визвольні війни класифікуються як національні збройні конфлікти) [4]. Останнім часом чинником багатьох бід і конфліктів всередині окремих держав, а також між державами (регіонами) розглядається процес світової глобалізації. Не спиняючись на позитивних наслідках глобалізаційних перетворень, слід зазначити, що глобалізація несе із собою несправедливий розподіл благ; загрозу поляризації доходів багатих та бідних країн; високий рівень

взаємозалежності національних економік, який призводить до того, що локальні економічні коливання мають глобальні наслідки [2].

Жертвами під час збройного конфлікту в загальній масі залишається цивільне населення. Ця інформація підтверджується міжнародними неурядовими організаціями, які працюють, використовуючи у своїй діяльності міжнародне гуманітарне право. Так, згідно даних Міжнародного Комітету Червоного Хреста, 90 % жертв - це нон-комбатанти (від фр. Non-kombatante - в міжнародному праві, особи, які входять до складу збройних сил держав, що воюють, а також, хоча вони і входять до складу збройних сил у якості обслуговуючого персоналу, але, безпосередньої участі у військових діях не беруть (наприклад, медичний персонал), жінки і діти [1].

Женевські конвенції 1949 року базуються на міжнародному гуманітарному праві і зобов'язують сторони конфлікту:

- розрізнити між собою комбатантів і цивільне населення, утримуватися від атак на останнє;
- опікуватися постраждалими, хворими і захищати медичний персонал;
- забезпечувати гідність утримання полонених під час війни і цивільних заручників;
- надавати дозвіл щодо візитів делегатів з Міжнародного Комітету Червоного Хреста [6].

Сьогодні по всьому світу через таку міжнародну неурядову організацію, як Міжнародний Комітет Червоного Хреста залучено 1 млн. 400 тис. чоловік, які надають необхідну допомогу. Спеціалісти, які працюють у відповідних правових умовах мають це робити згідно норм, протоколів і конвенцій загальносвітової гуманітарної політики [1].

Література:

- 1.Сагайдак О.П., Шевченко А.Р. Використання можливостей міжнародних організацій в реабілітації громадян з постраждалих країн. Вестник физиотерапии и курортологии № 2-2008г., С.156.
- 2.Ткаченко І.П. Міжнародні та національні економічні інтереси. пріоритети та забезпечення захисту в умовах глобалізаційних перетворень. Материали научно-практической конференции "Теория и практика экономики и предпринимательства", -2008г., г.Алушта, С.15-16.
- 3.ICRC in Action. ICRC, November 2006. Printed in Switzerland, Geneva.P.6.
- 4.IHL. The Basis of international humanitarian law. ICRC, October 2005. Printed in Switzerland, Geneva.P.7.
- 5.International Humanitarian Law. Answers to your questions. ICRC, second edition. December 2004.Printed in Switzerland, Geneva.P.5-7.

6.Summary of the Geneva Conventions of August 12, 1949 & their Additional Protocols. ICRC, August 2005.Printed in Switzerland, Geneva.P.4-7.

**Кримінальне право. Кримінальний процес. Криміналістика.
Кримінологія. Кримінально-виконавче право**

ЗДІЙСНЕННЯ ЗАХИСТУ ПІДСУДНОГО В СУДІ ПРИСЯЖНИХ

Борзих Неллі Вікторівна

ад'юнкт кафедри кримінального процесу Донецького юридичного інституту Луганського державного університету внутрішніх справ

Конституцією України передбачено, що народ безпосередньо бере участь у здійсненні правосуддя через народних засідателів і присяжних (ст. 124), що правосуддя в Україні здійснюють професійні судді та у визначених законом випадках, народні засідателі і присяжні (ст. 127), а також, що судочинство провадиться суддею одноособово, колегією суддів чи судом присяжних (ст. 129). Таким чином, участь народних засідателів та присяжних при здійсненні правосуддя є конституційною нормою [1].

Однак серед напрямів української політико-правової думки, що стосуються запровадження суду присяжних в нашій державі, можна виділити позиції, як від повного несприйняття, заперечення його позитивного значення для забезпечення прав і законних інтересів підсудних, потерпілих та інших учасників процесу – до абсолютної впевненості у прогресивності цієї форми судочинства, її підвищеному правозахисному потенціалі. Таке розмаїття наукових думок з цього питання говорить про актуальність проблеми та її наукову і практичну цінність.

Ось характерна позиція одного з визначних судових діячів сучасної України В.Т. Маляренка:

«В одному з інтерв'ю Ви сказали, що це суд емоцій, а не права... Так, я справді в цьому переконаний і присвятив цій темі низку своїх статей. Мою думку поділяє багато вчених, у тому числі західних. Якщо говорити коротко, то в суді присяжних вирішують, «винен чи не винен» не юристи-професіонали, а пересічні громадяни. При цьому вони переважно звертають увагу не на докази чи норми законодавства. Присяжні керуються емоціями під впливом красномовності адвоката чи прокурора. Водночас суддя при вирішенні справи діє так, як наказує закон. До того ж суддя, на відміну від присяжних, має досвід розгляду кримінальних справ. Немаловажний аргумент проти запровадження суду присяжних – це чималі витрати на його організацію» [2, с.246].

Відверто висловлена позиція засвідчує, що з введенням інституту присяжних будуть проблеми. І все-таки поки-що нічого кращого людство не придумало. Скільки б недоліків у суду присяжних не було, він повинен мати право на життя. Суд присяжних – це та совість, якої часом не

вистачає професійним суддям для винесення справедливого вироку, це та «чиста установа, яка не піддається стороннім впливам», і ця якість суду присяжних важить значно більше, ніж професіоналізм чиновників-суддів.

Не випадково в англійському кримінальному процесі дотепер діє древній принцип – людина, яку обвинувачують у серйозному злочині, має право на рішення питання її винності або невинності рівними йому. Пріоритет рішення питань факту в суді присяжних належить суддям, по своєму соціальному стану наближеним тому, кого обвинувачують у злочині [3, с.154].

Зайве згадувати, що відсоток виправдувальних вироків у незалежній Україні залишився тим самим, що і за роки функціонування адміністративно-командної системи радянського періоду – 1% загальної кількості винесених судових вироків. В той же час, як і раніше, квітне практика відправлення кримінальних справ на додаткове розслідування у зв'язку з недостатністю доказів обвинувачення. Незважаючи на загальновизнаний принцип презумпції невинуватості, на практиці – і це не секрет, що в судах України затвердилась подібна тенденція. Її можна охарактеризувати наступним висловом: що доказів обвинувачення недостатньо для винесення обвинувального вироку, то це не підтвердження невинуватості підсудного, а лише підтвердження недоробки слідчих органів [4, с.29].

Треба визнати сумний факт: професійні судді в силу різноманітних обставин не здатні на даний момент виносити виправдувальні вирoki щодо справ недостатньо доведеним обвинуваченням. Цьому передують багато причин: використання слідчими органами силових методів в процесі доказування, заполітизованість судової системи, корумпованість та посадова залежність суддів, відсутність реальної відповідальності слідчих, прокурорів та суддів за неправомірні процесуальні та судові рішення, низький рівень професійної адвокатської допомоги на слідстві та в суді та ін.

Засоби масової інформації переповнені фактами винесення неправомірних рішень у кримінальних справах, у яких простежується видима недопрацьованість слідчих органів та явні судові помилки. І коли людина вже втратила надію на справедливий суд, залишається сподівання на суд людський, громадський в самому первинному значенні. Лише громада, такі ж люди, як і підсудний, потерпілий, здатні творити справедливий суд. Наявність в державі суду справедливого і є найвищим проявом гуманізму судової системи [4, с.29].

Крім того, діяльність цього інституту сприяє підвищенню рівня правової культури і правосвідомості громадян, які виконують обов'язки присяжних засідателів і поширюють ці знання серед населення [5, с.19].

У той же час не слід ідеалізувати суд присяжних. Як і будь-який інший державний інститут, суд присяжних має певні недоліки. Досить часто акцентується увага на неможливості винесення правильного і справедливого вердикту внаслідок відсутності у присяжних засідателів необхідної бази юридичних знань. Так, наприклад, В.Т. Малярєнко зазначає, що недоліки судочинства в суді присяжних полягають в тому, що колегія присяжних більш суб'єктивніша, ніж професійний суд, члени суду присяжних не завжди мають необхідну юридичну освіту. З такими факторами не можна не погодитись, однак вони не мають визначального характеру. Ці недоліки компенсуються іншими перевагами, усуваються в подальшому системою і процесуальною формою судочинства, яка виступає гарантом від помилок. До речі, талант Ф.Н. Плевако, А.Ф. Коні, А.І. Урусова, Н.П. Карабачевського і багатьох інших відомих юристів зростав і розквітав саме за часів функціонування суду присяжних [6, с.400].

В Російській Федерації суд присяжних запроваджено. Практика Росії показала, що уродженці Кавказу, яких притягають до відповідальності у російських судах, не бажають, щоб їх судив суд присяжних, бо вважають, що пересічні громадяни, виконуючи свій обов'язок присяжного, не будуть до них справедливі. При вирішенні певних справ захисник та його підзахисний повинні добре продумати, чи варто звертатись до суду присяжних, чи є підстави для того, щоб вважати, що суд присяжних винесе позитивний вердикт, або чи вкажуть, що підсудний, якого вони визнали винним, заслуговує на полегкість [2, с.246].

За статтею 457 проекту КПК присяжним не можуть ставитись питання, що вимагають правової кваліфікації діяння, юридичної кваліфікації статусу підсудного, а також інші питання, вирішення яких вимагає юридичної оцінки.

За статтею 462 проекту КПК присяжні вирішують такі питання:

- 1) чи мало місце діяння, у вчиненні якого обвинувачується підсудний;
- 2) чи винуватий підсудний у вчиненні цього діяння;
- 3) чи заслуговує підсудний, якого вони визнали винним, на полегкість.

У випадку визнання підсудного таким, що заслуговує на полегкість, до нього не може застосовуватись покарання, що передбачає довічне позбавлення волі [2, с.246-247].

Враховуючи вищенаведене та підводячи підсумок розгляду досліджуваного питання, слід зазначити, що суд присяжних, на нашу думку, - це право справедливості та одна з форм реалізації верховенства права. Відродження суду присяжних неминуче спричинить необхідність активного і всебічного дослідження доказів у суді, розвитку мистецтва аргументації, сприятиме зростанню професіоналізму обвинувачів і

захисників. Суд присяжних дозволить створити необхідні умови для подальшого втілення ідей правової держави у сфері правосуддя, зміцнити довіру до суду, удосконалювати гарантії справедливості, захисту прав і свобод людини.

Література

1. Конституція України: Прийнята на 5-й сесії Верховної Ради України 28 червня 1996р. // ВВР. – 1996.
2. Зейкан Я.П. Право на захист у кримінальному процесі: Практичний посібник. – К.: Юридична практика, 2004. – 288 с.
3. Русанова І.О. Особливості здійснення захисту обвинуваченого в суді присяжних // Право обвинуваченого на кваліфікований захист та його забезпечення: Матеріали міжнародного науково-практичного семінару. Харків, 1-2 грудня 2005 року. - / Гол. ред. Сташис В.В.: Національна юр. академія України ім. Ярослава Мудрого та ін. – Х.; К.: ЦНТ “Голак”, 2006. – С. 153-156.
4. Яновська О.Г. Відродження суду присяжних в Україні та здійснення захисту у кримінальних справах // Адвокат. – 2006. - № 1. – С. 28-31.
5. Тернавська В.М. Суд присяжних як складова частина демократичної судової влади // Адвокат. – 2006. - № 8. – С. 19-22.
6. Тertiшник В.М. Гарантії істини та захисту прав і свобод людини в кримінальному процесі: Монографія. – Д.: Юрид. акад. МВС України, Арт-Прес, 2002. – 432 с.

МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЇХ РОЛЬ У ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ, ЗДОБУТИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ

Верста Лілія Богданівна

*аспірантка кафедри кримінального права та процесу Прикарпатського
Національного Університету ім. В. Стефаника*

Відмивання (легалізація) коштів, здобутих злочинним шляхом, створює глобальну загрозу належному функціонуванню світової фінансової системи.

У зв'язку з існуючою тенденцією, щодо зростання кількості злочинів, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) коштів, здобутих злочинним шляхом, та складністю їх розслідування, перед теорією криміналістики досить гостро постає необхідність у розробці прийомів і методів боротьби із вказаними злочинами.

Вагома кількість коштів, здобутих злочинним шляхом, легалізується шляхом відвідання численних рахунків у країнах світу. Джерелом таких

брудних грошей як правило виступають такі серйозні злочини, як торгівля наркотиками, тероризм, корупція, інші фінансові злочини.

Стрімкий розвиток технологій та комунікацій зробили рух коштів стрімким та легким. В середньому за глобальними оцінками відмивається від 500 більйонів до 1 трильйона доларів в рік.

Кошти можуть переводитися через фінансові посередні агентства, через фіктивні фірми. Проблемаю злочинців, що легалізують доходи отримані злочинним шляхом – є відмити гроші, тобто показати, що ці кошти мають легальне походження.

Протидія відмиванню коштів розпочинається з контролю доходів фінансової системи та превенції анонімних чи сумнівних вкладів.

Існує два перспективні напрямки для протидії відмивання коштів:

1. Правоохоронні органи та агенції;
2. фінансові органи, що мають на меті захист фінансової системи від кримінального впливу.

Захисна система контролю відмивання грошей має три основні елементи:

1. Знай своїх покупців;
2. Детекція слідоутворення походження грошей;
3. Звітність про підозрілі трансакції.

Каталізатором еволюції міжнародних організацій, що стали на захист фінансових макро- та мікро- систем, став FATF, що був створений у 1989 році, тоді регіональні органи Європейський Союз, Рада Європи, Організація Американських штатів адаптували Anti Money Laundering (Проти відмивання грошей) стандарт. Важливу роль відіграла ООН прийнявши: “Конвенція проти незаконного обігу, наркотиків та психотропних речовин.”,

“Міжнародна конвенція для придушення тероризму.”, “Міжнародна конвенція проти транснаціональних злочинів.”. “G7” спровокувала створення «Форуму Фінансової Стабільності» у 1999 році. "Bassel Committee on Banking supervision" у 1988 встановила превенцію використання банківських систем з ланкою відмивання коштів, у 1997 році встановила основні принципи для ефективного управління банками. Вище перелічені організації стали основою для спорудження системи протидії легалізації доходів.

Вагому роль у протидії відмивання грошей відіграють такі організації як Європол та Інтерпол. У кожній країні створюються організації на зразок Українського Міністерства моніторингу – Фінансово розвідувальний орган FIU. Слід зауважити, що у США таких агенцій сотні. Водночас на світовій арені відіграють вагому роль у боротьбі з відмиванням грошей організації, що створенні з ціллю виявлення шахрайства та захисту бюджету країни (Anti Fraud Office) від злочинних посягань. Проблема належного міжнародного співробітництва – це

відсутність належного механізму співпраці, а саме деталізованих двох чи багатосторонніх угод, що дозволяють вчиняти конкретні дії на території країни, котра є стороною угоди; обміну інформації між ними; прозорості функціонування та структури ФІУ. В декотрих країнах вони є корумпованими, чи взагалі відсутні.

Література:

1. Молчанова Т., Некрасов В., Корсун С., Усатій Г., Противодействие отмыванию денег: украинско-российский опыт: Монографія– К.:КНТ,2007.238с.,С.201
2. National Crime Authority, Taken to the cleaners: money laundering in Australia, Canberra Australian Government Publishing Service, 1991, Vol.1, p.31
3. Некрасов В.А., Борець Л.В., Мироненко С.Ю. Виявлення легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом (оперативно-розшуковий аспект): К., Видавничий дім «Скіф», КНТ, 2008.-88с., С.8
4. Zund A. Geldwascherei: Motive-Formen-Advehr, in: Der Schweizer Tren- hander 9/1990. S.403-408
5. www.vuzlib.net/beta3/html/1/3132/3259/
6. Drage J Countering Money Money Laundering”, Bank of England Quarterly Bulletin, November 1992 p. 420.
7. Muller C. Geldwascherei Motive-Formen-Abvehr.S.122
8. Матусовский Г.А. Экономические преступления: криминалистический анализ. — Харьков: Консум, 1999. — 480 с.,С. 405-415.
9. http://www.laundryman.u-net.com/page6_mlmeth.html
10. Money laundering : guidance notes for mainstream banking lending and deposit taking activities, London, Joint Money laundering Steering Group, 1993, paragraph 8
11. Волобуєв А.Ф. Проблеми методики розслідування розкрадань майна в сфері підприємництва. – Харків: Вид-во Ун-ту внутр. справ, 2000. - 325 с.,С.81

ЩОДО КОНФІСКАЦІЇ МАЙНА ЯК ВИДУ ПОКАРАННЯ

Демидова Є.Є.

*студентка Інституту підготовки кадрів для органів прокуратури
України*

Пономаренко Ю.А.

*кандидат юридичних наук, доцент кафедри кримінального права
Національної юридичної академії України ім. Ярослава Мудрого*

Відповідно до п. 7 ст. 51, ч. 2 ст. 52 та ст. 59 КК України конфіскація майна є додатковим видом покарання, що може застосовуватися судом до осіб, визнаних винними у вчиненні тяжкого чи особливо тяжкого корисливого злочину у випадках спеціально передбачених Особливою частиною КК України. В доктрині кримінального права проблеми покарання у виді конфіскації майна було і є предметом дискусій, зокрема, обговорюються питання щодо самої доцільності її існування в сучасних умовах, ефективності цього виду покарання тощо. Все частіше висловлюються пропозиції щодо недоцільності подальшого збереження в кримінальному законі цього виду покарання. Прихильники такої позиції обґрунтовують свою точку по-різному: одні у існуванні конфіскації майна вбачають порушення Конституції України, інші – вказують на недостатню ефективність застосування цього покарання. Більшість авторів, які пропонують виключити з КК України конфіскацію майна, аргументують це також і посиланням на непорушність та недоторканність права власності, набутого на законній підставі.

На нашу думку, посилання на те, що конфіскація майна не відповідає положенням Конституції України є безпідставним. Пояснюється це тим, що конфіскація майна є заходом державного примусу, що застосовується від імені держави до особи, яка скоїла злочин. З цих міркувань конфіскація майна не відрізняється від будь-якого іншого виду покарання, які за свою сутністю також обмежують права і свободи, яка вчинила злочин.

Недостатня ефективність конфіскації майна може свідчити лише про прорахунки в діяльності правоохоронних органів та суду (наприклад, несвоєчасне накладення арешту, несвоєчасний опис майна, не вжиття заходів по виявленню майна тощо). Для попередження виникнення такої ситуації треба не механічно виключити конфіскацію майна з КК, а усунути недоліки в роботі на стадіях, насамперед, досудового слідства.

Ми підтримуємо позицію тих авторів, які вважають, що настав час створити дієвий правовий механізм захисту непорушності та недоторканності прав власності, які надбані законно. Саме для досягнення

такої мети і можна було б виключити з кримінального закону конфіскацію майна як вид покарання. Водночас, це не може бути здійснено шляхом механічного усунення з певних статей терміну «конфіскація майна». Тут необхідна системна робота, з тим, щоб не повторити негативного досвіду, надбаного деякими зарубіжними державами. Так, наприклад, в Російській Федерації, за твердженнями, що містяться в деяких публікаціях, «механічне» виключення конфіскації майна, потягло зростання корисливої злочинності.

Багато іноземних держав, в кримінальному законодавстві яких збережена конфіскація майна, пішли шляхом розуміння її лише як так званої «спеціальної конфіскації» - конфіскації знарядь і засобів вчинення злочинів, а також предметів здобутих злочинним шляхом. Конфіскація інших видів майна в них не передбачається. Пропозиції щодо реформування конфіскації майна як виду покарання в такому напрямку, висловлюються і українськими криміналістами. Разом з тим, можливу реалізацію такої пропозиції слід здійснювати обережно, з урахуванням того, що, по-перше, «спеціальна конфіскація» має кримінально-процесуальний характер, а, по-друге, вилучення неправомірно набутого майна не може бути визнане покаранням, оскільки на таке майно не виникає права власності, а будь-яке покарання полягає в обмеженні прав засудженого (ч. 1 ст. 50 КК України).

Вочевидь, найбільш перспективним напрямком розвитку кримінального законодавства щодо конфіскації майна могла б стати поступова заміна її іншим видом покарання, наприклад штрафом.

САНКЦІЯ ВІДНОСНО ВИЗНАЧЕНОЇ НОРМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА

Заморська Любов Ігорівна

викладач кафедри цивільно-правових дисциплін Буковинського університету

В юридичній літературі під санкцією кримінальної норми розуміють частину кримінально-правової норми, що має державно-примусовий якісно-кількісний характер і являє собою формально-визначену об'єктивно-суб'єктивну модель меж кримінально-правового впливу, що застосовуються до осіб, які вчинили злочин. [4;17]

Інші науковці розуміють під санкцією нормативне визначення меж державного примусу у випадку порушення права і кінцеву правову оцінку його змісту. [8;45]

Як вважає В.Я. Тацій, санкцією кримінально-правової норми є частина статті, яка визначає вид і розмір покарання за злочин, зазначений в диспозиції. За видом і розміром покарання, що міститься в санкції, можна встановити, чи є злочин, наприклад, тяжким чи середньої або навіть невеликої тяжкості. [3;45]

Слід звернути увагу, на визначення цього поняття даного російськими науковцями Н.А. Ниркова та Н.М. Кропачова, які зазначають, що санкцією кримінально-правової норми – це санкція норми за злочин певного виду, яка включає всі заходи кримінально-правового впливу, які можуть бути призначені за такий вид злочину.[5;108] Тобто тут застосовується замість поняття «санкції норми кримінального права» поняття «санкція норми за злочин певного виду», що на нашу думку є неприпустимим, оскільки санкція є елементом правової норми, сукупність яких, як відомо, утворює галузь права і не може існувати «норма за злочин певного виду», оскільки ця сама норма в науці і отримала назву кримінально-правова норма або норма кримінального права (як галузі).

Як відомо, в санкції кримінального закону виражено державну оцінку самого характеру і ступеню небезпеки того злочину, за який вона встановлена.[9;10]

У чинному кримінальному законодавстві можна виділити різні види санкцій, зокрема : відносно визначені; альтернативні; санкції з додатковими видами покарань та ін. [7;127]

На наш погляд, в юридичній літературі, як радянській так і сучасній, немає досі чіткого і повного визначення поняття санкції відносно визначеної норми кримінального права. Так, наприклад, на думку Матишевського П.С. відносно визначена санкція – це елемент правової норми, який передбачає покарання певного виду.[2;37]

Вітчизняний науковець в галузі кримінального права Фріс П.Л. зазначає, що відносно визначені санкції встановлюють покарання відповідного виду, вказуючи на його межі (з нижньою межею – не існують в чинному законодавстві; з вищою та нижньою межею – напр., санкція ст. 115 ч.1 КК України «Умисне вбивство», яка передбачає позбавлення волі на строк від семи до п'ятнадцяти років; з вищою межею – напр., санкція ст. 390 ч.1 КК України «Ухилення від відбування покарання у виді обмеження волі та у виді позбавлення волі, яка передбачає позбавлення волі на строк до трьох років»).[6;24]

Розрізняють два види відносно визначених санкцій :

1. з нижчою (мінімумом) і вищою (максимумом) межами покарання (на строк «від» і «до»). У такому разі в законі передбачені нижча та вища межі певного покарання. Наприклад, хуліганство передбачене ч.4 ст. 296 КК України карається позбавленням волі на строк від трьох до семи років;

2. з максимумом покарання (на строк «до»). У такому випадку

визначається тільки вища межа покарання, більше за яку суд не може призначити покарання. Такі санкції передбачені, наприклад, у ч.1 ст. 153, ч.1 і 2 ст. 266, ч.2 ст. 323, ст.. 355, ст. 395 КК України. Нижчою межею санкції нижча межа, встановлена в нормі Загальної частини КК для даного виду покарання. Наприклад, у ст.. 57 встановлена нижча межа для виправних робіт – шість місяців, ст.. 60 – для арешту – один місяць, у статтях 61 та 63 для обмеження і позбавлення волі – один рік. Тому за злочин, передбачений , наприклад, у ч.1 ст. 153, суд може призначити міру покарання у вигляді позбавлення волі на строк від одного до п'яти років; за ст. 355 – обмеження волі на строк від одного року до трьох; за ст.. 395 – арешту на строк від одного до шести місяців.[1]

Поруч з основним покаранням відносно-визначена санкція може містити вказівку на одне або декілька додаткових покарань певного виду, які можуть бути призначені судом як додаток до основного. Додаткове покарання може бути як абсолютно визначеним так і відносно визначеним (наприклад, позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю на строк від одного до трьох років).[3;44]

Таким чином, відносно визначена санкція норми кримінального права – це такий елемент норми, який вказує на вид і міру покарання, що буде застосоване до особи, яка вчинила злочин, при цьому зазначається від нижчої до вищої (або тільки вища) межа покарання, яка визначається судом в залежності від обставин вчинення злочину.

Література:

1. Кримінальний кодекс України від 5.04.2001 року (зі всіма змінами та доповненнями) // www.zakon1.rada.gov.ua
2. Кримінальне право України. В двох частинах. Загальна частина. /під ред. П.С. Матишевського/ - Київ, 1997 – С. 37 (506),
3. Кримінальне право України /за ред. М.І. Бажанова, В.В. Сташиса, В.Я. Тація/ - Київ-Харків, 2002 – С. 45 (416)
4. Козлов А.П. Уголовно-правовые санкции (проблемы построения, классификация и измерения). – Красноярськ, 1989 – С. 17
5. Нырков Н.А., Кропачев Н.М. Понятие уголовно-правовой санкции // Весник Ленинградского университета. – 1991. Серия 6. Философия, право. Вып..2 – С.108 (105-109)
6. Фріс П.Л. Кримінальне право України. Загальна частина – Київ, 2004 – С. 24 (360)
7. Фролова О.Г. Злочинність і система кримінальних покарань (соціальні, правові та кримінологічні проблеми й шляхи їх вирішення за допомогою логіко-математичних методів). Навч. посібник – К., 1997 – С. 127
8. Черданцев А.Ф. Специализация и структура нормы права //

Правоведение. – 1970, №1 – С.45

9. Чужа О.Ю. Особливості санкцій складів злочинів, де кваліфікуючою ознакою є повторне вчинення злочину // Адвокат. – 2004, №12 – С. 10 (10-12)

ВЛАСТИВОСТІ ЛЮДИНИ, ЩО ВІДОБРАЖУЮТЬСЯ У МАТЕРІАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ПІД ЧАС ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ

Калюга Каріна Вікторівна

ст. лейтенант міліції, ст. експерт сектору ТК забезпечення роботи ОВС обл. центру відділу організації роботи з ТК забезпечення ОВС НДЕКЦ при ГУМВС України в Запорізькій області, аспірант каф. кримін. права та правосуддя ЗНУ

Ключові слова: властивості людини, матеріальне середовище, вчинення злочину, особа злочинця, ідентифікаційні ознаки, сліди злочину.

Засыпь хоть всей землей
деянья тайные,
их скрытый след
поздней иль раньше выступит на свет.
Уильям Шекспир

Багато, в світі дивних див,
та найдивніше з них – людина.
Еврипід

Человек – неповторимая
индивидуальность
и вместе с тем частица и носитель
родовой общечеловеческой сущности,
субъект исторического процесса.

Людина за своєю суттю створіння біосоціальне. Вона частина природи і разом з тим нерозривно зв'язана з суспільством.

Питання щодо значення способу вчинення злочину, залежності та повторюваності його ознак у діях, що чиняться однією й тією ж особою, розглядалося неодноразово. На думку Г.Г. Зуйкова й інших учених, повторюваність способу вчинення злочину в однієї особи залежить від

зберігання змісту й сили впливу факторів, що його детермінують, але при цьому їх абсолютна повторюваність є малоюмовірною [1, 2].

У процесі ідентифікації об'єкта істотне значення має достатня кількість виявлених ідентифікуючих ознак. Злочин, як сукупність об'єктивних і суб'єктивних елементів, відображається в об'єктах навколишнього оточення через спосіб його підготовки, вчинення, приховування [3]. Тому виділення більшої кількості характеристик як об'єктивного (місце, час, умови доступу на об'єкт, якості предмета злочинного посягання тощо), так і суб'єктивного характеру (стать, вік правопорушника, його фізичні можливості, навички, схильності тощо), у сукупності з ознаками способу вчинення злочину (наприклад, дії з проникнення на об'єкт, застосування певних хитрощів, знарядь, транспортних засобів), дозволяє його максимально індивідуалізувати та використовувати отриманий результат для порівняння зі способами вчинення інших діянь.

Ще на початку 20 сторіччя англієць Л. Етчерлі й американець А. Фолмер самостійно створили системи розкриття крадіжок із застосуванням десятих “модусів” – ознак способу вчинення злочину, використовуваних для виявлення подібних способів, властивих відомим або невідомим особам [4].

Як показує практика, злочинці спеціалізуються на одному або декількох видах правопорушень, причому діють більш-менш типово. У досвідчених злочинців, що неодноразово вчиняли одним способом злочин, виробляється специфічна схема дій, виконуваних ними при підготовці, скоєнні та приховуванні злочинного діяння. Це пов'язано з тим, що при кількаразовому вчиненні однакових дій в аналогічних умовах у нервовій системі людини формуються стійкі, налагоджені й автоматизовані системи зв'язків (динамічний стереотип) [5].

Частина злочинів залишаються нерозкритими тому, що не були встановлені особи, які їх учинили, а частина залишаються не розслідуваними до кінця, оскільки стосовно підозрюваного не було зібрано достатньо доказів його вини. В обох випадках особа може рано або пізно вчинити новий неочевидний злочин, обравши для цього випробуваний спосіб та внівши до нього деякі коригування щодо умов місця, часу, можливості доступу до предмета посягання. В успіху замисленого його, у першу чергу, може переконати попередня вдала спроба [6].

Зібрані відомості про особу злочинця, про його кримінальну поведінку створюють фактичну базу для прийняття обґрунтованих правових рішень в ході його кримінального переслідування, визначення правильних, адекватних скоєному та особі злочинця, виду і міри покарання, умов і режиму його виконання.

Ці відомості у першу чергу стосуються соціально-демографічних, морально-психологічних та кримінально-правових (чи знаходився в минулому під слідством, чи були судимості і тому подібне) ознак згадуваної особи.

Для розкриття багатьох злочинів та вирішення інших правових та криміналістичних задач суттєвими можуть виявитися данні про ознаки зовнішності (анатомічні, функціональні), включаючи особливі прикмети особи, що скоїла досліджувальну дію, а також відомості про те, в яку одягу воно було вдягнено, в що взуто, які інші супутні речі (трость, окуляри, рукавички, сумки і так далі) мало при собі під час вчинення злочину [7].

В механізмі злочину люди виступають основними джерелами криміналістичної інформації. Людина як суб'єкт взаємодії та слідоутворення представляє один з багатопланових об'єктів живої природи. Складна та багатогранна його роль у структурі злочинної діяльності, оскільки суб'єкт стоїть на першому місці – без суб'єкту немає діяльності, а отже, злочинної події.

Знаходячись на вищій сходинці розвитку і організації матерії, людина має найбільшу кількість властивостей і ознак, що дозволяє відрізнити його від об'єктів живої та неживої природи, виділяти та ототожнювати [8]. Тому необхідно розглядати ознаки і властивості людини як об'єкта, що має біологічну сутність, і як матеріального утворення, що має фізичне начало.

До останнього часу в криміналістиці при дослідженні слідів людини звертали увагу на відображення ознак зовнішньої анатомічної будови тіла і його частин: рук, ніг, зубів, сліди яких утворюються внаслідок механічної взаємодії. Таке вузьке уявлення про людину як слідоутворюючий об'єкт не відображає всіх її біологічних і соціальних властивостей для ототожнення особи. Отже, на місці події суб'єкти злочину – люди залишають сліди і властивості: фізичні, біологічні та соціальні [9].

Человек – самое сложное из всех
известных
нам существ, в нем
всегда будет оставаться нечто
таинственное и непознанное,
требующее для своего познания
все новых и новых научных
усилий. Сегодня насчитывается
более 150 наук, занимающихся
изучением человека. А со временем

их будет намного больше.

Література:

1. Зуйков Г.Г. Значение данных о способах совершения и способах уклонения от ответственности для развития методики расследования // Вопросы совершенствования криминалистической методики. – Волгоград, 1981.– С. 3–12.
2. Уткин М.С. Некоторые вопросы общей методики расследования преступлений: Лекция. – Омск: Высшая школа милиции МВД СССР, 1986. – 28 с.
3. Макаренко Є.І. Вступ у криміналістику: Навчальний посібник. – Дніпропетровськ: Академія митної служби, 2000. – 194 с.
4. Специализированный курс криминалистики (для слушателей вузов МВД СССР, обучающихся на базе среднего специального юридического образования): Учебник. – К.: НИиРИО Киевской высшей школы МВД СССР им. Ф.Э. Дзержинского, 1987. – 384 с.
5. Федоров Ю.Д. Следственно–оперативная группа на месте происшествия (психологические аспекты): Учебное пособие. – Ташкент: НИиРИО Ташкентской высшей школы МВД СССР, 1982. – 60 с.
6. Первухина Л.Ф. Моделирующие возможности информационных систем по способу преступления в решении задачи розыска преступника // Организационно–тактические проблемы расследования преступлений. – Красноярск, 1990. – С. 121–131.
7. Образцов В.А. Основы криминалистики. – М.: Юристъ, 1996. – 160 с.
8. Салтевский М.В. Криминалістика в современном изложении юристов. – Харьков.: ИМП “Рубикон”, 1996. – 432 с.
9. Салтевський М.В. Криміналістика (у сучасному викладі): Підручник. – К.: Кондор, 2005. – 588 с.

ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ ОСОБИ СТОСОВНО ВІДОМОСТЕЙ, ЩО СКЛАДАЮТЬ ДЕРЖАВНУ ТАЄМНИЦЮ

Куценко Дмитро Володимирович

ад'юнкт Донецького юридичного інституту Луганського державного університету внутрішніх справ ім. Е.О. Дідоренка

У збиранні доказової інформації одне з основних місць посідає допит. Зі всього бюджету часу, що витрачається слідчим на провадження слідчих дій, саме на проведення допитів припадає понад 80%. [1; С.5].

У зв'язку із такою важливістю допиту для повноцінного

розслідування справи заслуговує на увагу питання щодо допиту особи, яка у ході своєї професійної діяльності обізнана із відомостями, що становить державну таємницю, стосовно саме цієї інформації.

Одразу виникає питання, чи може особа, яка допитується відмовитись давати показання у частині інформації, що містить державну таємницю, що стала їй відома у зв'язку із виконанням нею своїх службових обов'язків, пославшись на свій обов'язок щодо нерозголошення такої інформації?

П.5 ч.1 ст.10 Закону України “Про державну службу” серед обов'язків державного службовця називає також і обов'язок, щодо збереження державної таємниці, інформації про громадян, що стала їм відома під час виконання обов'язків державної служби, а також іншої інформації, яка згідно з законодавством не підлягає розголошенню [2; ст.10].

У КПК України пункти 4 та 5 ч.1 ст.69 регулюють десь близькі до поставленої проблеми питання, та встановлюють, що не може бути допитаний у якості свідка свідок, який відповідно до ст.52³ цього кодексу дає показання під псевдонімом, - у відношенні дійсних даних щодо своєї особистості; особа, що має відомості у відношенні дійсних даних про свідка, який відповідно до ст.52³ цього кодексу дає показання під псевдонімом – відносно цих даних.

Виходить що окреслене питання практично не врегульоване діючим КПК України.

На нашу думку допит осіб, що обізнані у відомостях, що складають державну таємницю повинен проходити у загальному порядку та на загальних підставах, але із деякими відмінностями, які продиктовані особливостями правового положення такої посадової особи, у зв'язку з чим вважаємо за доцільне розглянути ч.2 ст.215 Модельного кримінально-процесуального кодексу для держав - учасниць СНД.

Так, особи, яким орган що веде кримінальний процес пропонує повідомити або надати відомості, що складають державну таємницю мають право переконатися в тому, що ці відомості збираються у рамках порушеної кримінальної справи, та у протилежному випадку – відмовити у повідомленні або наданні цих відомостей. Особи, яким орган кримінального переслідування пропонує у відповідності до цього Кодексу повідомити або надати відомості, що складають державну таємницю, не мають права відмовитися від виконання цієї вимоги із посиланням на необхідність збереження державної таємниці, але вправі попередньо отримати від прокурора, слідчого, дізнавача роз'яснення, що підтверджує необхідність отримання вказаних відомостей органом кримінального переслідування, яке підлягає внесенню до протоколу допиту або іншої слідчої дії [3].

Але вважаємо за необхідне до моментів, у яких повинна переконатися

особа, що допитується додати можливість її ознайомлення із документами, що підтверджують наявність допуску особи, яка веде допит до державної таємниці, а факт ознайомлення повинно бути зафіксовано у протоколі допиту. На нашу думку такий підхід повністю знімає з особи, що допитується відповідальність за розголошення відомостей, які становлять державну таємницю.

Також цікавою на нашу думку є і ч.3 ст.215 в якій державний службовець, який дав показання у відношенні відомостей, що складають державну таємницю, що були йому довірені, письмово повідомляє про це керівництво відповідного державного органу, якщо це не буде прямо йому заборонено органом, який веде кримінальний процес.

Законодавче закріплення подібних заходів на наш погляд не буде суперечити режиму поводження із секретними відомостями та дозволить уникнути непорозумінь і можливих спірних ситуацій у разі необхідності допиту особи, щодо державної таємниці. У зв'язку з чим вважаємо за доцільне закріпити запропоновані вище положення у статтях, що регламентують права та обов'язки свідка, тобто у ст.ст.69¹ та 70 КПК України відповідно.

Література:

1. Весельський В.К. Сучасні проблеми допиту (процесуальні, організаційні і тактичні аспекти): Монографія. — Київ: НВТ «Правник» — НАВСУ, 1999. — 126 с.
2. Закон України “Про державну службу” // Відомості ВРУ, 1993, N 52, ст.490.
3. Модельный уголовно-процессуальный кодекс для государств-участников СНГ: Рекомендательный законодательный акт// Информационный бюллетень. Приложение. — 1996. — № 10.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ У ВИДІ ОБМЕЖЕННЯ ВОЛІ

Марченко Леонід Олександрович

заступник начальника курсу Чернігівського юридичного коледжу

Державного департаменту України з питань виконання покарань

Покарання у виді обмеження волі, передбачене ст. 61 Кримінального кодексу України, є основним покаранням, яке полягає у триманні особи в кримінально-виконавчих установах відкритого типу без ізоляції від суспільства в умовах здійснення за нею нагляду з обов'язковим залученням до праці. Цей вид покарання є новим для кримінального та

кримінально-виконавчого права, хоча раніше законодавством були передбачені покарання, за своєю суттю схожі з обмеженням волі. До таких покарань можна віднести умовне засудження з обов'язковим залученням до праці та умовне звільнення з місць позбавлення волі з обов'язковим залученням до праці[1].

Відповідно до частини 1 статті 57 Кримінально-виконавчого кодексу України, особи, засуджені до обмеження волі, прямують за рахунок держави до місця відбування покарання самостійно. Кримінально-виконавча інспекція згідно з вироком суду вручає засудженому припис про виїзд до місця відбування покарання. Не пізніше трьох діб з дня одержання припису засуджений зобов'язаний виїхати до місця відбування покарання і прибути туди відповідно до вказаного в приписі строку[2].

Як зазначено в п. 2.4. Інструкції про порядок виконання покарань не пов'язаних з позбавленням волі, та здійснення контролю щодо осіб, засуджених до таких покарань[3], затвердженої спільним наказом ДДУПВП, МВС 19.12.2003 року № 270/1560, кримінально-виконавча інспекція вручає засудженій особі припис про виїзд до місця відбування покарання, роз'яснює їй порядок виконання вироку суду, відповідальність за ухилення від відбування покарання та за несвоєчасний виїзд до виправного центру. Корінець припису з підписом засудженої особи долучаються до її особової справи.

Не пізніше трьох діб з дня отримання припису засуджена особа зобов'язана виїхати до місця відбування покарання і прибути туди відповідно до вказаного в приписі строку. Засуджена особа при собі повинна мати документ, який засвідчує особу (паспорт, військовий квиток тощо)[4].

Пункт 2.18. зазначеної вище інструкції встановлює, що у разі неприбуття засудженої особи до місця відбування покарання, або якщо місцезнаходження засудженої особи невідоме, тобто вона ухиляється від отримання припису, підрозділ інспекції, на обліку якого вона перебуває, здійснює першочергові розшукові заходи щодо такої засудженої особи протягом п'ятнадцяти днів з часу отримання повідомлення адміністрації виправного центру про неприбуття до місця відбування покарання.

Відповідно пункту 2.19. даної інструкції, якщо після здійснення зазначених заходів місцезнаходження засудженої особи не встановлено, за поданням інспекції органом внутрішніх справ оголошується її розшук та до суду надсилається подання про направлення засудженої особи після затримання до виправного центру в порядку, установленому для осіб, засуджених до позбавлення волі.

Аналізуючи відповідні норми права, можна стверджувати, що не передбачено відповідальність засудженої особи за несвоєчасне прибуття до вказаного місця відбування покарання, а саме на протязі від трьох до

п'ятнадцяти днів з дня отримання припису. Отже, на нормативно-правовому рівні необхідно передбачити, що у разі неприбуття засудженої особи до місця відбування покарання протягом трьох діб за поданням інспекції органом внутрішніх справ оголошується її розшук та до суду надсилається подання про направлення засудженої особи після затримання до виправного центру в порядку, установленому для осіб, засуджених до позбавлення волі.

Також нормативно-правовими актами не визначено порядок прибуття засуджених до місця відбування покарання у разі відсутності у засудженої особи при собі документів, які засвідчують особу (паспорт, військовий квиток тощо). В такому випадку необхідно зобов'язати кримінально-виконавчу інспекцію видавати документ, який би посвідчував особу засудженого.

Відповідно до п. 5.1. Інструкції з організації порядку і умов виконання покарання у виді обмеження волі[5], затвердженої наказом ДДУПВП 16.02.2005 року № 27, приймання засуджених до виправного центру здійснюється комісією під керівництвом начальника установи.

Досліджуючи порядок приймання засуджених до виправних центрів виникає питання стосовно приймання засуджених, які прибули до установи у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння та про відповідальність за це.

Отже, доцільно на нормативно-правовому рівні передбачити відповідальність за прибуття засудженого до установи у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння та зобов'язати кримінально-виконавчу інспекцію здійснювати роз'яснення про відповідальність за прибуття засудженого до установи у стані алкогольного чи наркотичного сп'яніння.

Література:

1. Кримінально-виконавче право України: Навч. посібник / За ред. проф. А.Х. Степанка. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 624 с.
2. Кримінально-виконавчий кодекс України. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2004, N 3-4, стор. 21.
3. Інструкція про порядок виконання покарань не пов'язаних з позбавленням волі, та здійснення контролю щодо осіб, засуджених до таких покарань, затверджена спільним наказом ДДУПВП, МВС 19.12.2003 року № 270/1560.
4. Кримінально - виконавчий кодекс України: Науково - практичний коментар. Видання друге, доповнене і перероблене / Степанюк А.Х., Яковець І.С. За заг. ред. Степанка А.Х. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2008. – 560 с.
5. Інструкція з організації порядку і умов виконання покарання у виді обмеження волі, затверджена наказом ДДУПВП 16.02.2005 року № 27.

КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ „ДИТЯЧОЇ ПОРНОГРАФІЇ” З ВИКОРИСТАННЯМ ЗАСОБІВ КОМП’ЮТЕРНОЇ ТЕХНІКИ

Міхайліна Тетяна Вікторівна

*здобувач кафедри кримінального права КНУВС, викладач кафедри
державно-правових дисциплін економіко-правового факультету
Донецького національного університету*

На сучасному етапі розвитку суспільства для створення, обробки, розповсюдження інформації широко застосовуються засоби комп’ютерної техніки, які дозволяють опрацьовувати великі масиви даних. В цілому такі тенденції носять позитивний характер, оскільки забезпечення доступу до інформації різного характеру впливає на прискорення соціальних, економічних, політичних процесів, полегшує навчання та сприяє розвитку особистості. Однак, з поширенням інформаційного середовища, численними стають і зловживання з використанням комп’ютерної техніки. Особливих масштабів такі прояви набувають з об’єднанням окремих комп’ютерів в локальні та глобальні мережі, в тому числі – мережу Інтернет, оскільки подібне представлення інформації, легкість її розповсюдження, відсутність кордонів ускладнюють виявлення і розслідування злочинів, а також притягнення винних до відповідальності.

Усе зазначене в повній мірі стосується правопорушень, пов’язаних зі змістом розповсюджуваної інформації, у тому числі так званої дитячої порнографії. Такі злочинні прояви заслуговують особливої уваги, оскільки мають дуже високу суспільну небезпечність, посягаючи не лише на фізичний, а й на психічний стан неповнолітньої особи та моральні засади суспільства в цілому.

Розвиток інформаційних технологій спричинив стрімке зростання злочинів, пов’язаних з дитячою порнографією. Так, Американська агенція міжнародного розвитку (USAID) у 2006 році опублікувала результати дослідження, згідно з якими обсяг дитячої порнографії в Інтернеті за останні п’ять років у світовому масштабі збільшився на 400%. За 2007-2008 роки такі дані відсутні, але кількість зазначених правопорушень лише збільшується. На сучасному етапі у глобальній мережі нараховується понад 10-12 млн. дитячих порнознімків [1].

Такі тенденції не залишаються без уваги, про що свідчить наявність правових норм, які встановлюють кримінальну відповідальність за виготовлення, розповсюдження, придбання, зберігання порнографічних матеріалів (фотознімків, кінофільмів та ін.), що зображують неповнолітніх осіб, в кримінальному законодавстві абсолютної більшості країн. Причому, розповсюдження з використанням засобів комп’ютерної техніки

часто встановлюється у якості кваліфікуючої ознаки через труднощі у виявленні, розслідуванні, легкості передачі та доступу, що, у свою чергу, свідчить про більш високий рівень суспільної небезпечності.

Проводяться відповідні організаційні та правові заходи і на наднаціональному рівні. Так, Європейська конвенція про кіберзлочинність, підписана у 2001 році, містить досить широку за змістом статтю 9 „Правопорушення, пов'язані з дитячою порнографією”, яка криміналізує наступні діяння:

а. вироблення дитячої порнографії з метою її розповсюдження за допомогою комп'ютерних систем;

б. пропонування або надання доступу до дитячої порнографії за допомогою комп'ютерних систем;

с. розповсюдження або передача дитячої порнографії за допомогою комп'ютерних систем;

д. здобуття дитячої порнографії за допомогою комп'ютерних систем для себе чи іншої особи;

е. володіння дитячою порнографією у комп'ютерній системі чи на комп'ютерному носії інформації.

Виходячи з Конвенції про кіберзлочинність, "дитяча порнографія" включає в себе порнографічний матеріал, який візуально зображує:

а. неповнолітню особу, задіяну у явно сексуальній поведінці;

б. особу, яка виглядає як неповнолітня особа, задіяну у явно сексуальній поведінці;

с. реалістичні зображення неповнолітньої особи, задіяної у явно сексуальній поведінці [2].

Україною даний міжнародний документ було ратифіковано у 2005 році, але наша країна залишила за собою право не застосовувати повністю підпункти 1.d та 1.e статті 9 Конвенції [3], що викликає багато питань, оскільки здобуття дитячої порнографії за допомогою комп'ютерних систем та володіння нею у комп'ютерній системі чи на комп'ютерному носії інформації таким чином не віднесено до кола протиправних проявів. Це суперечить об'єктивній реальності, коли пошук та отримання інформації зазначеного характеру, а також зберігання її у великих обсягах на комп'ютері стає одним з найпоширеніших зловживань засобами комп'ютерної техніки.

Далеким від досконалості є й національне кримінальне законодавство, що регламентує відповідальність за досліджувані діяння. Кримінальний кодекс України включає лише одну статтю, а саме, ст. 301 „Ввезення, виготовлення, збут і розповсюдження порнографічних предметів”[4], яка здебільшого акцентує увагу на ввезенні, виготовленні та розповсюдженні порнографічних предметів, як таких. ч.2 ст.301 у якості кваліфікуючої ознаки виділяє збут неповнолітнім чи

розповсюдження серед них творів, зображень або інших предметів порнографічного характеру. У частині третій тієї ж статті встановлюється кримінальна відповідальність за примушування неповнолітніх до участі у створенні творів, зображень або кіно- та відеопродукції, комп'ютерних програм порнографічного характеру. Тобто, якщо неповнолітня особа приймає участь у створенні такої продукції за власною згодою, без наявності примусу, дії виробника можна кваліфікувати лише за ч.1 ст.301. Отже, законодавець не розрізняє виготовлення порнографічних предметів за участю дорослої людини, що свідомо йде на участь у таких діях, та дитини, яку, крім явного примусу, можна втягнути у зйомки у формі гри, обманом, обіцянками. Це є можливим, бо у підлітків часто відсутнє усвідомлення справжнього змісту зазначених дій, а у дитини такого розуміння не може бути взагалі. Вказане свідчить про принципово різний ступінь суспільної небезпечності дій по виготовленню порнографічних предметів за участю дорослих та за участю дітей, але у законодавстві це не відображено. Якщо ж кваліфікувати дитячу порнографію за ч.1.ст.301, то слід звернути увагу на санкцію цієї норми, яка передбачає у якості покарання лише штраф від п'ятдесяти до ста неоподатковуваних мінімумів доходів громадян або арешт на строк до шести місяців, або обмеженням волі на строк до трьох років, з конфіскацією порнографічних предметів та засобів їх виготовлення і розповсюдження.

Окрім цього, доцільно передбачити кримінальну відповідальність за придбання порнографічних предметів, виготовлених за участю неповнолітніх, зберігання таких матеріалів у пам'яті ЕОМ та за інші дії, окреслені Конвенцією про кіберзлочинність.

На підставі викладеного можна зробити висновок про необхідність виділення дитячої порнографії зі ст.301 у окрему статтю КК України, передбачивши кваліфікуючу ознаку у вигляді використання засобів комп'ютерної техніки, та зробивши більш жорстким покарання за вчинення зазначених діянь.

Література:

1. Ямбулатова Н. За последние 5 лет объем детской порнографии в мире увеличился на 400% // <http://www.crime-research.ru/news/14.07.2006/2671/> (12.06.2007р.)

2. Конвенція про кіберзлочинність: Підписана у Будапешті 23 листопада 2001року // Офіційний вісник України. – 2007. – №65. – Ст.2535.

3. Про ратифікацію Конвенції про кіберзлочинність: Закон України від 7 вересня 2005 року // ВВРУ. – 2006. – №5-6. – Ст.71.

4. Кримінальний кодекс України: Закон України від 5 квітня 2001р. // Офіційний вісник України. – 2001. – №21. – Ст.920.

ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС ЯК ОБ'ЄКТ ТІНЬОВИХ ВІДНОСИН ТА СФЕРА СКОЄННЯ ЗЛОЧИНІВ

Нестерова Ірина Анатоліївна

*викладач кафедри кримінально-правових дисциплін та кримінології
Закарпатського державного університету*

Історіографія початкового розвитку туристичної діяльності в Україні взагалі представлена очерковими працями, навчальними посібниками та методичними розробками, які призначені для забезпечення підготовки кадрів сфери туризму. Авторами найбільш ранніх публікацій 1930-1950 років з історії та організації туризму були Л.Н.Гуревич, С.Андреєва, А.Антонов-Саратовський, В.А.Воробйова, В.В.Добкович[1,2,3,4]. Публікації цього періоду носили яскраво виражений ідеологічний пропагандистський характер. До певної міри поглибленню досліджень сприяло поступове накопичення публікацій літературних творів і документальних джерел, залишених знаменитими мандрівниками, дипломатами, письменниками, як українськими, так і зарубіжними, завдяки чому значно розширилася база вивчення історії туризму в Україні з якнайдавніших часів до новітнього часу.

На сьогоднішній час частка послуг, що надається туристичною галуззю в світовій торгівлі складає більше 30%. На світовому ринку туристичний продукт лідирує на рівні з нафтою. Щорічний ріст інвестицій в туристичний бізнес складає приблизно 35%. За прогнозом Всесвітньої туристичної організації, туризм визнано найпріоритетнішою галуззю світового господарства XXI століття. Індустрія туризму в Україні розвивається швидкими темпами. Наша країна являє собою важливий потенціальний туристичний ринок для європейських країн. Після падіння комуністичного режиму, відкриття кордонів і, як результат надання українцям можливості виїзжати за кордон з туристичними цілями, спостерігається різке збільшення українського туристичного попиту на поїздки за кордон, які довгий час залишалися недоступними для радянських громадян на протязі багатьох тисячоліть. В той же час спостерігається підвищення закордонного попиту на туристичні послуги України, в тому числі й «зелений туризм». Таким чином, ми можемо спостерігати стрімкий розвиток двобічної туристичної діяльності. Слід наголосити, що становленню масового туризму як одного з феноменів, які найбільш швидко розвиваються, сприяла ціла низка факторів: соціально-демографічні, інституціональні, етнокультурні, розвиток невиробничої сфери економіки, зростання частки вільного часу, якісна зміна міжнародних відносин, розвиток та вдосконалення юридичного забезпечення взаємовідносин.

Правове регулювання туристичної діяльності в Україні здійснюється Конституцією України, Цивільним і Господарським кодексами, Законами України “Про туризм” (із змінами та доповненнями), “Про ліцензування певних видів господарської діяльності”, “Про підприємництво”, “Про захист прав споживачів”, “Про сертифікацію продукції та послуг”, “Про зовнішню - економічну діяльність” та низькою інших законів (їх нараховується понад 60), Указами Президента України та постановами Кабінету Міністрів України, рішеннями обласних і місцевих органів влади, а також міжнародними договорами й угодами, в яких бере участь Україна [5,12].

Туризм є найпріоритетнішою галуззю світового господарства. Розвиток туризму спроможний дати важливий імпульс для соціально-економічного розвитку як всієї держави, так і регіонів, областей, районів, міст. Нові соціально-економічні умови вимагають від держави своєчасного реагування на поширення туристичної діяльності. Теперішня ситуація, з одного боку, сприяє подальшому та поглибленому вивченню питання історичної обумовленості організації туристичної діяльності, з іншого боку, потребує реалізації державного управління та контролю в цій сфері. Слід зауважити, що, на наш погляд, існує певна низка проблем, пов'язаних з усіма аспектами функціонування туристичної галузі. Причому, всі ці проблеми взаємозалежні та пов'язані між собою. Наприклад, недостатній розвиток законодавчо-нормативного регулювання галузі призводить до некерованості економічних процесів та перешкоджає розвитку туристичної діяльності.

Одним з основних завдань державного управління в сфері туристичного бізнесу у нових соціально-економічних умовах ліквідація часткової «тінізації» туристичної галузі [6].

Тінізація як окреме явище виникла досить давно, але на протязі довгого періоду залишалася «в тіні» більш важливих питань. В останні роки минулого сторіччя увага до тінізації почала стрімко зростати як у світі, так і в нашій країні. Однак, слід зазначити, що коло праць з даної теми досить обмежене. Причому багато з цих праць розглядають вузькі питання, орієнтуючись в цілому на феномен тінізації. На наш погляд, тіньова економіка є органічним компонентом будь-якої системи, в тому числі і туристичного бізнесу.

Звернемо увагу на те, що тінізація туристичної галузі не тільки шкодить розвитку державі та інше, але й перешкоджає своєму власному розвитку. Наприклад, аналіз доступної літератури свідчить про те, що безперервно зростає не тільки загальні види туризму, але й «зелений туризм». Достатньо звернути увагу на те, що в США спостереження та фотографування птахів надає 6 млрд. доларів прибутку кожний рік, що

забезпечує 90 тисяч людей робочими місцями. Цей фактор є особливо актуальним і для України.

Вирішення певного кола проблем та завдань детінізації туристичної галузі дозволить покращити соціально-економічне становище, вирішити екологічні питання та сприяти переходу нашої держави до моделі стійкого розвитку. Безумовно, для побудови правильного законодавчого регулювання слід насамперед визначити основні характеристики туристичної галузі, в тому числі, дати визначення тінізації в цій галузі.

Слід зазначити, що за останні роки визначенню складових елементів тіньової економіки, методів її оцінки присвячено чимало досліджень як вітчизняних, так і зарубіжних науковців та фахівців різних професій. Детальний, і, що важливо, комплексний міждисциплінарний характер основних положень цих публікацій вперше узагальнено В.М. Поповичем у монографії „Тіньова економіка як предмет економічної кримінології” [7]. На загальнотеоретичному рівні щодо методики виявлення тіньових проявів взагалі, сфера туристичної діяльності згадується у монографії В.М. Поповича „Теорія детінізації економіки” у підрозділі 3.4, де розроблена методика економіко-кримінологічного моніторингу тіньових відносин у різних галузях народного господарства.

В сфері туристичної діяльності ми відносимо до проявів тіньової економіки: 1) тіньовий капіталооборот; 2) корупція; 3) підставні турфірми українських резидентів за кордоном; 4) фінансові операції, спрямовані на ухилення від оподаткування; 5) псевдобанкрутство; 6) хабарництво (надання хабарів за одержання ліценції на туристичну діяльність); 7) тіньова зайнятість.

Туризм – сфера соціально-економічної діяльності, яка містить виробництво та споживання готельних, ресторанних, транспортних та інших, в тому числі екскурсійних, послуг з реалізації активного відпочинку людей, пов'язаного з виїздом за межі їх постійного перебування з метою поліпшення здоров'я, пізнання навколишнього світу, спортивних, ділових та інших, які не заборонені законодавством країни перебування, заходів. Ми розрізняємо кримінальні прояви в туристичній діяльності та аспекти тіньової економіки.

Визначимо поняття тінізація туристичної діяльності. Тінізація туристичної галузі – це прихована діяльність в туристичній сфері, яка не регламентується й не регулюється. Відокремимо ступені тінізації. Найменший ступінь тінізації – це такий різновид тінізації, при якому паралельно з легальним та законним шляхом ведення діяльності присутній прихований елемент. Різновиди тіньової діяльності 1-го ступеню: 1) фальсифікація результатів діяльності (звітності, відомостей про якість та ціну товарів й послуг та ін.); 2) неформальні відносини –

забезпечення неформального виконання завдань, «чорні зарплати» та ін.; 3) корупція (підкуп, хабарництво, незаконні привілеї та ін.).

Другий ступінь тінізації – дозволена законом діяльність, яка не реєструється. Якщо тінізація першого ступеню співіснує з легальною діяльністю, то тінізація другого ступеню є більш автономним різновидом. Цьому сектору притаманні наступні риси: 1) мінімізація витрат, яка знаходить своє вираження у відхиленні від сплати податків; 2) діяльність без ліцензій.

Другий ступінь тінізації характеризується діяльністю, яка відбувається в межах закону, але не є фіксованою.

Третій ступінь тінізації – так звана «чорна економіка». До цього сектору ми відносимо заборонену законом (нелегальну) економічну діяльність, пов'язану з виробництвом та реалізацією заборонених товарів та послуг (наркобізнес, проституція, азартні ігри, рекет, торгівля людьми та ін.).

Проблема визначення тінізації в сучасних роботах полягає в тому, що автори намагаються охопити всі різновиди та прояви тінізації, в деяких випадках навіть враховують наслідки. Але, на наш погляд, ядром дослідження повинно виступати чітке розділення типів (рівнів) тінізації для точнішого визначення проблем та шляхів їх вирішення. Загальний огляд та відокремлення ступенів тінізації дозволяють нам уточнити критерії типологізації тінізації, що охоплює питання не тільки різного відношення до офіційної, легальної економіки, але й специфіки суб'єктів та об'єктів тіньових економічних відносин.

Слід відзначити, що проблема структуризації полягає не тільки в вище зазначених аспектах, але й у тому, що представники тіньових відносин звичайно співпрацюють один з одним. Таким чином, тінізація рідко буває одного ступеню тому, що кожний ступінь легко змішується з іншим або змінює свою форму.

Тінізація другого та третього ступеню становить найбільшу загрозу для стійкого розвитку країни та безпеки суспільства, а отже й потребує негайної реакції. Наприклад, такі проблеми, як торгівля жінками та інші злочини, які присутні в туристичному бізнесі на даний момент, потребують негайного вирішення. Але ці проблеми суто кримінологічного характеру і не пов'язані з тінізацією туристичного сектора.

Підсумовуючи зазначимо, що широкомасштабні прояви тіньової економіки, взаємозалежна від них системна деформація управління фінансово-господарськими процесами в країні набули саморегулятивно-відтворювального характеру [8]. Змінюється кваліфікація діянь, але не змінюється проблема.

Джерела:

1. Гуревич, Л.М. Социалистическое строительство и пролетарский туризм. – М. – Л., 1931.
2. Андреев, С. Ленинский комсомол и пролетарский туризм. – М. – Л., 1932.
3. Антонов-Саратовский, В. Рабочий туризм при капитализме. – М., 1932.
4. Воробьев, В.А. Первый всесоюзный съезд ОПТЭ. – М., 1932; Добкович, В.В. Туризм в СССР. – Л., 1954.
5. Дяченко Л.П. Економіка туристичного бізнесу. Навч.посібник.- К.: Центр учбової літератури, 2007. - С.12.
6. Концепція розробки Стратегії сталого розвитку туризму і курортів в Україні / [http// www.tourism.gov.ua](http://www.tourism.gov.ua)
7. В.М. Попович. Тіньова економіка як предмет економічної кримінології. - К.: Правові джерела,1998. – С. 380.
8. Тіньова економіка: сутність, особливості та шляхи легалізації/За ред. З.С. Варналія.- К.: НІСД , 2006.- С.452.

PRESENT-DAY LEGAL SITUATION IN THE SPHERE OF ENVIRONMENTAL PROTECTION OF UKRAINE AND INFLUENCE ON IT OF THE EUROPEAN UNION LAW

Victoria Iershova

LLM, law faculty lecturer of the Kyiv national economic university

New perspectives for Ukraine in relations with the European Union (further – EU) will rely on the result of authorities' efforts in conducting business negotiations with EU representatives on summit in October 2008. This process is complicated by the necessity to sign mutual agreement for further cooperation on next decade¹. On one hand, it's important to take into account binding conditions which are dictated by gradual transition to the European Union standards. On the other hand, membership in the World Trade Organization stimulates improvements faster which gives positive effect because most standards are similar with the EU.

The environmental protection had been determined as one of the priority fields in the Agreement on partnership and cooperation between Ukraine and European Communities and their member countries [13] but the problem left because Ukraine's obligations were declarative and changes are only a matter of time. For example, the Action plan Ukraine – EU was signed for three years in February 2005 and annual target figure was supported by the Verhovna Rada. In the environmental field half or even less was done because no one controlled the legislation process and results. The Official report of the European Commission about realization of the European neighbourhood policy in 2007 doesn't mention Ukraine as one of the leading countries which are making positive improvement in the environmental protection. The highest results are shown by Jordan and Moldova [2].

The work should be done in such spheres as institutional modernization for prevention further decentralization of power, financial supply for providing independent international financial institution in Ukraine, regional development and, of course, legislative contribution, administration reform [9]. Some problems and propositions for their solutions are observed below:

- according to the Convention on access to information, public participation in decision-making and access to justice in environmental matters [12], Ukraine authorities have to inform population about state of the environment with the help of independent standing committees, government bodies and so on. Nowadays the most important bodies such as Ministry of environmental

¹ Today there is no valid partnership agreement between Ukraine and EU. The Agreement on partnership and cooperation between Ukraine and European Communities and their member countries was in force till 1 of March 2008.

protection, Verhovna Rada Committee on ecology policy, environmental management and liquidation of Chernobyl accident can't cover all the information fields mostly because of lack of financing and staff resources. The same problems appeared in the EU earlier and were solved by establishing program of ecology policy LIFE+ on 2007 – 2013 [8], European Environment Agency [6], etc. Their work helps government to provide independent informing, developing and implementing environmental policy. For example, the National report of the Ministry of environment protection about environmental situation in Ukraine in 2007 isn't available till now [10]. Such situation won't be possible with the active independent committees (agencies);

- to adopt Ecological code of Ukraine as the main rule of law in this sphere. Its' necessity is stayed in the Conception of national ecology policy of Ukraine on the period till 2020 [4] which was adopted at the end of 2007. In practice Ukrainian lawyers insist on implementation of environmental terminology which should be in the contents of the Law of Ukraine "About environmental protection" [11];

- to improve legal rules concerning pollution charges [5]. The positive result is possible only if the charges would be higher than new equipment to prevent pollution for enterprises. The other part of this problem is research laboratories which are able to control pollutant emission level. The main role of such institutions could be in determination of potential influence of the project on the environment similar with the rules of the EU Council Directive on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment [3];

- the environmental law of Ukraine could be classified on air pollution, industry, water resources, nature protection, soil destruction, chemical products, acoustic pollution, climate change.

The positive effect is expected from the European Neighbourhood and Partnership Instrument [7]. It's a budgetary fund for financing neighbourhood countries for realization by the EU neighbourhood policy in many spheres of social life in 2007-2013 years. For example, the budget for Ukraine on 2007-2010 years is divided between democratic development and independent governance – 30%, governance reform and strengthening of administrative possibilities – 40%, infrastructure development: energetic, transport, environment, borders – 40% [1]. Anyway nowadays situation in the environmental law remains imperfect and have to meet the requirements of the EU standards.

References:

1. Andrushevich N. New financing supply of the realization of the European neighbourhood policy: mechanism and perspectives // *Visnik ekologichnoi*

- advocaturi № 32 (2-3). – 2007. – p.15-17. It's available on the web-page: www.epl.org.ua/visnyk.htm
2. Annex to the Report of the European Commission for the European Union Council and Parliament “The realization of the European neighbourhood policy in 2007”. The Report for realization the European neighbourhood policy by fields from 3of April 2008 SEC(2008) 403. It's available on the web-page: <http://www.delukr.ec.europa.eu/>
 3. Council Directive 85/337/EEC of the Council of 27 June 1985 on the assessment of the effects of certain public and private projects on the environment // Official Journal NO. L 175 , 05/07/1985 P. 0040 – 0048
 4. Decree of the Cabinet of Ministers of Ukraine “About approval of the Conception of national ecology policy of Ukraine on the period till 2020” on 17 of October 2007 № 880-p
 5. For more information see Decree of the Cabinet of Ministers “About approval of Established order for environment pollution charge standards and penalty of this charge” on 1 of March 1999 № 303
 6. For more information see the official web-site of the European Environment Agency: www.eea.europa.eu
 7. For more information see the official web-site of the European Neighbourhood and Partnership Instrument: ec.europa.eu/world/enp/funding_en.htm
 8. For more information see the official web-site of the LIFE+ program: ec.europa.eu/environment/life/funding/lifeplus.htm
 9. Iershova V.S. Some questions related to administrative-legal regulation of the environmental protection of Ukraine taking into account experience of the European Union // Chasopis. – 2008. - № 2. – pages 120-125
 10. See the information about National reports of the official web-site of the Ministry of environment protection: www.menr.gov.ua. Also see periodical analytical report № 2-3Г2 “Public monitoring of the Ministry of environment protection”. – Donetsk public organization “EcoDonbas”, Donetsk, 2008. – p. 9. It's also available through internet on the web-site: <http://eco-monitor.org.ua/text/product.html>
 11. The Law of Ukraine “About environmental protection” from 25 June 1991 № 1264-XII
 12. The Law of Ukraine “On ratification of the Convention on access to information, public participation in decision-making and access to justice in environmental matters” on 6 of July 1999 № 832-XIV
 13. The Agreement on partnership and cooperation between Ukraine and European Communities and their member countries was signed on 14 of June 1994.

КЛАСИФІКАЦІЯ ЗАХОДІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРИМУСУ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ТА УСТАНОВ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Гречанюк Сергій Костянтинівич

кандидат юридичних наук, доцент кафедри правових дисциплін

Чернігівського державного педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка

Система виконання кримінальних покарань є складовою державного управління, а саме його правоохоронної та правозастосувальної складової. Для здійснення єдиної державної політики у сфері виконання кримінальних покарань створена спеціальна служба - Державна кримінально-виконавча служба України. Специфічною характеристикою діяльності цієї служби є застосування її персоналом адміністративного примусу, що виражається спеціальних правообмеженнях громадян. В контексті дослідження, основним вбачається створення класифікації заходів адміністративного примусу в установах та органах Державної кримінально-виконавчої служби України та їх аналіз на предмет відповідності Конституції, законодавству та стандартам про права людини.

Така класифікація, може бути створена, на наш погляд, за такими критеріями.

1. За суб'єктам, які здійснюють примус:

- Органи ДКВС України: Центральний орган виконавчої влади з питань виконання покарань; Територіальні органи управління центрального органу виконавчої влади з питань виконання покарань; Кримінально-виконавча інспекція;

- Установи ДКВС України: Установи виконання покарань; Слідчі ізолятори;

- Інші підрозділи, які забезпечують або сприяють реалізації задач ДКВС України: Воєнізовані формування ДКВС України; Органи внутрішніх справ України;

2. За специфікою виду кримінального покарання та стадією його виконання:

- Заходи, які застосовуються до засуджених, які відбувають покарання не пов'язані з ізоляцією від суспільства (покарання у виді позбавлення права обіймати певні посади або займатися певною діяльністю, громадські роботи, виправні роботи), а також осіб, які перебувають на спеціальних обліках у зв'язку із засудженням (контроль за поведінкою осіб, звільнених від відбування покарання з випробуванням, та звільнених від відбування покарання вагітних жінок і жінок, які мають

дітей віком до трьох років - статті 75-79, 83 Кримінального кодексу України, статті 163-166 Кримінально-виконавчого кодексу України);

- Заходи, які застосовуються до засуджених, які відбувають покарання пов'язані з повною або частковою ізоляцією від суспільства (покарання у виді арешту, обмеження волі, позбавлення волі), а також осіб взятих під варту в порядку Закону України „Про попереднє ув'язнення” та КПК України;

- Заходи, які застосовуються до засуджених на різних стадіях відбування покарання:

- ✓ на стадії розподілу та визначення місця відбування покарання;
- ✓ на стадіях взяття на облік, виконання основних заходів покарання, зняття з обліку та поступального контролю за засудженими відбуваючими покарання, які не пов'язані з ізоляцією від суспільства;
- ✓ на стадіях відбування покарання у виді позбавлення волі.

3. Заходи попередження, примусу та відповідальності:

3.1. Заходи адміністративного припинення:

- Заходи адміністративного припинення загального призначення: (Особистий обшук, огляд та вилучення речей як засуджених, так і осіб, які знаходяться на території колонії; Примусове лікування осіб, що страждають на небезпечні для оточуючих захворювання; Вилучення у засуджених, громадян і посадових осіб предметів та речей, заборонених або обмежених в обігу; Вимога припинити протиправну поведінку; Опечатування приміщень та іншого обладнання);

- Заходи адміністративного припинення спеціального призначення (заходи фізичного впливу, застосування спеціальних засобів, застосування вогнепальної зброї) (Застосування фізичної сили у випадках передбачених ЗУ "Про міліцію"; Застосування фізичної сили і спеціальних засобів в установах виконання покарань (застосування наручників, сльозоточивих речовин, гумових кийків та фізичної сили, гамівної сорочки, вогнепальної зброї); Застосування фізичного впливу у особливих підставах і в порядку у діяльності спец підрозділів ДДУПВП);

- Заходи адміністративного припинення процесуального призначення (Спеціальні повноваження при проведенні розшукових робіт, засуджених, які здійснили втечу або ухиляються від відбування покарання; Доставляння правопорушника; Адміністративне затримання, особистий огляд і огляд речей вилучення речей і документів).

3.2. Заходи адміністративного запобігання (Ізоляція засуджених; Постійний нагляд за ними; Роздільне тримання різних категорій засуджених; Різні умови тримання засуджених залежно від виду колонії; Зміна умов тримання засуджених; Носіння одягу єдиного зразка в колоніях; Спеціальні умови допуску осіб до установ виконання покарань;

Огляд речей і особистий огляд; Обстеження приміщень; Здійснення адміністративного нагляду за особами, щодо яких він встановлений; Заходи контролю за засудженими до кримінальних покарань, не пов'язаних з позбавленням волі; Спеціальний профілактичний облік до встановлених категорій осіб; Введення карантину; Режим особливих умов у колоніях)

3.3. Заходи адміністративної відповідальності (Стягнення, які застосовуються до засуджених та інших категорій осіб, які знаходяться на обліку, або відбувають покарання в органах та установах ДКВС України; Матеріальна відповідальність засуджених).

ДЕЯКІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ СИСТЕМИ ОРГАНІВ ТА УСТАНОВ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ

Зливко Станіслав Володимирович

викладач Чернігівського юридичного коледжу Державного департаменту України з питань виконання покарань

В умовах формування правової держави, проведення в життя правової реформи в адміністративно-правовій науці і в практиці державного будівництва велике значення надається чіткому правовому регулюванню суспільних відносин, що виникають у сфері державного управління, усуненню дублювання і паралелізму, переходу від адміністративних методів до методів економічних, психологічних, зміцненню порядку, дисципліни і законності. Для повноцінного та об'єктивного визначення адміністративно-правового регулювання діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України необхідно проаналізувати загальні теоретичні положення правового регулювання взагалі та адміністративно-правового регулювання зокрема.

На думку Д.Н. Бахрах, адміністративне право у загальному вигляді — це управлінське право. Воно регулює відносини, що виникають під час формування і функціонування державної адміністрації, обслуговує сферу державного управління [1]. На думку Колпакова В.К. предмет правового регулювання будь-якої правової галузі становлять суспільні відносини, які нею регулюються. Отже, предмет адміністративного права — це сукупність управлінських відносин, які складаються в сфері державного управління [2].

Зважаючи на зазначені визначення, адміністративно-правову основу складає система адміністративно-правових норм, які регулюють

відносини у сфері державного управління.

Коротко зупинимось на питаннях, які регулюють в діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України адміністративно-правові норми.

Адміністративно-правова норма — це обов'язкове правило поведінки, що встановлене й охороняється державою, метою якого є регулювання суспільних відносин, що виникають, змінюються і припиняються у сфері публічного управління.

Провідною соціальною метою адміністративно-правових норм є організація управлінських відносин [3].

Щодо Державної кримінально-виконавчої служби України, то норми адміністративного права регулюють в першу чергу відносини пов'язані з її організацією. На основі дослідження науково літератури та нормативної основи (див., наприклад [4], [5], [6], [7]), можна систематизувати такі відносини, які регулюють діяльність Державної кримінально-виконавчої служби України:

- що складаються при створенні, функціонуванні, реорганізації і ліквідації органів і установ Державної кримінально-виконавчої служби України, підприємств, що забезпечують її діяльність, науково-дослідних, учбових, лікувальних і інших установ;

- пов'язані зі встановленням задач, функцій, компетенції, форм і методів діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України в даній сфері, її центрального і територіальних органів та установ;

- які виникають в результаті реалізації принципів управління, побудови і підпорядкування елементів Державної кримінально-виконавчої служби України, планування їх роботи, видання нормативних і індивідуальних актів тощо.

Адміністративно-правовим регулюванням також охоплюються відносини, які пов'язані з підготовкою, розстановкою і підвищенням кваліфікації кадрів, проходженням служби особами, які мають спеціальні звання співробітників Державної кримінально-виконавчої служби України, правовим і соціальним захистом її персоналу.

Нормами адміністративного права регулюються відносини, що виникають під час здійснення контролю за діяльністю органів та установ Державної кримінально-виконавчої служби України з боку органів державної влади, місцевого самоврядування, громадськості.

Нарешті, адміністративно-правові норми спрямовані на боротьбу з адміністративними правопорушеннями в діяльності Державної кримінально-виконавчої служби України.

Література:

- 1.Бахрах Д.Н. Административное право: Учебник для вузов. — М.: Издательство ВЕК, 1999 — 368 с.
- 2.Колпаков В. К. Адміністративне право України: Підручник. — К.: Юрінком Інтер, –1999. –736 с. С. 53
- 3.Колпаков В. К., Кузьменко О. В. Адміністративне право України: Підручник. -- К.: Юрінком Інтер, 2003. - 544 с. С.47,48
- 4.Про Державну кримінально-виконавчу службу України: Закон України від 23 червня 2005 року N 2713-IV // Відомості Верховної Ради – 2005 - N 30 - Ст.409
- 5.Административная деятельность органов внутренних дел. Часть Общая. Учебник. (под ред. Коренева А.П.) . - М.: МЮИ МВД России. Издательство «Щит-М». 1997 — 335 с.
- 6.Немченко М.І., Гамалій О.Г. Основи управління органами виконання покарань. Частина 1: Збірник лекцій. — К.: РВВ КІВС, 2000.— 134 с.
- 7.Леліков Г.І. Організаційно-правові засади формування і функціонування державної служби в Україні: дис... кюн: 12.00.07./УАДУ при Президентові України.— К., 1999.—173 арк.

ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ СУДАМИ ДЕЯКИХ ВИДІВ АДМІНІСТРАТИВНИХ СТЯГНЕНЬ

Короєд Сергій Олександрович

здобувач кафедри адміністративної діяльності Київського національного університету внутрішніх справ

Одним із видів постанов, які виносяться судом за результатами розгляду справи про адміністративне правопорушення по суті є постановою про накладення адміністративного стягнення (стаття 284 КУпАП) [1].

Як показує аналіз адміністративно-правової літератури та судової практики найбільш актуальними є питання щодо застосування таких адміністративних стягнень, як конфіскація і адміністративний арешт.

Розглядаючи питання конфіскації, в юридичній літературі виникає питання про можливість конфіскації предметів, які не є приватною власністю порушника. Так, М. Ктіторов зазначає про обов'язкове доведення факту права власності на майно, що вилучається, оскільки без здійснення такої дії конфіскація як вид адміністративного стягнення є незаконною. При цьому зазначається, що продукція по статті 51-2 КУпАП (порушення прав на об'єкт права інтелектуальної власності) не може бути

у приватній власності, оскільки виготовлена незаконним шляхом й не може бути предметом конфіскації [2].

Д. Лук'янець також звертає увагу на неможливість застосування конфіскації у деяких адміністративних проступках, зокрема передбачених статтями 51-2 і 177-2 КУпАП, які передбачають конфіскацію незаконно виготовленої продукції (об'єкта права інтелектуальної власності) і конфіскацію фальсифікованих алкогольних напоїв чи тютюнових виробів, оскільки конфіскованим може бути, з огляду на норми Цивільного кодексу України, лише майно, яке перебуває у приватній власності порушника, а вказана фальсифікована продукція не може бути об'єктом права приватної власності, а тому і не підлягає конфіскації [3].

Проте, такі висновки науковців, на думку автора, дещо невірні, оскільки у статті 29 КУпАП чітко зазначено, що конфісковано може бути лише предмет, який є у приватній власності порушника, якщо інше не передбачено законами України. Отже, вищезазначені Д. Лук'янцем приклади як раз, на переконання автора, і є тими «іншими передбаченими законом випадками».

Крім того, таких «інших передбачених законом випадків» багато містяться у Митному кодексі України, санкції багатьох статей якого за порушення митних правил передбачають конфіскацію предметів, які не є власністю порушника. Тому тут нічого антинаукового немає.

Виникає також питання про конфіскацію незаконно виготовлених об'єктів права інтелектуальної власності. В цьому випадку автор вважає необхідним керуватися Інструкцією МВС України з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення, згідно з якою у постанові суду має бути зазначено не про конфіскацію, а саме про знищення [4]. До того ж, стаття 265 КУпАП (вилучення речей і документів) прямо розмежує результати вирішення судом долі вилучених речей окремо на: конфіскацію і знищення, що свідчить про можливість зазначення в резолютивній частині постанови саме про знищення контрафактної продукції, а не її конфіскацію. Така правова позиція підтримується також й Верховним Судом України [5].

Ще одним актуальним питанням є те, що конфіскація завжди виступає додатковим видом стягнення поряд зі штрафом, які зазвичай передбачені у завищеному розмірі. Тому на практиці суд також повинен накладати на порушника штраф (основне стягнення), який вдається стягнути лише в одиничних випадках через недосконалість виконавчого провадження. Отже, виникає ситуація, коли постанова суду в частині конфіскації вилученої продукції виконана, а в частині стягнення штрафу ні, що також впливає на статистику виконуваності судових рішень в Україні. До того ж, порушники в таких справах є малозабезпеченими, офіційно не працюють, перебувають у тяжкому сімейному і

матеріальному становищі, що не дозволяє їм сплатити штраф в розмірі 170 грн. і більше. У зв'язку з цим, автор пропонує, що як за розповсюдження контрафактної продукції, так і за торгівлю з рук у невстановлених місцях (незаконну торговельну діяльність) має бути передбачена санкція лише у вигляді конфіскації вилучених предметів торгівлі, що, по-перше, дозволить досягнути 100% реального виконання таких постанов, а по-друге, вже сама по собі конфіскація вилученої у порушника продукції є для нього майновою втратою та відповідає меті адміністративного стягнення (стаття 23 КУпАП) і не потребує додаткового накладення штрафу.

Крім справ про адміністративні правопорушення, які передбачають стягнення у вигляді конфіскації, від органів внутрішніх справ також надходить багато справ про адміністративні проступки, санкція за вчинення яких передбачає застосування адміністративного арешту. Слід зазначити про існуючі сьогодні пропозиції вчених та відповідні законопроекти з цього приводу, спрямовані на скасування адміністративного арешту. Так, зокрема, звертається увага, що оскільки адміністративне правопорушення не є злочином, а тому порушник не потребує ізоляції від суспільства і в обмеженні його основних прав [6]. З цього приводу потрібно зазначити, що Конституція України (стаття 63) допускає обмеження особистих прав громадян за рішенням суду у таких випадках, що й має місце при винесенні судом постанови про застосування адміністративного арешту.

На думку автора, на сьогодні скасування адміністративного арешту є передчасним, адже він є дієвим видом адміністративного стягнення і на його заміну ні науковці, ні зареєстровані у парламенті законопроекти не передбачають іншого такого ж дієвого виду адміністративного стягнення, який би належним чином впливав на поведінку правопорушників, виконуючи завдання адміністративно-деліктного провадження (стаття 245 КУпАП) задля досягнення мети адміністративного стягнення (стаття 23 КУпАП). Також необхідно зазначити, що адміністративний арешт не суперечить статті 29 Конституції України та статті 5 Конвенції про захист прав людини та основних свобод, оскільки застосовується за рішенням суду. При цьому навіть Конституційний Суд України в одній зі своїх ухвал фактично підтвердив конституційність існування адміністративного арешту, оскільки його застосування відповідає статті 29 Конституції України [7].

Обираючи такий вид стягнення як адміністративний арешт, суддя повинен врахувати не лише особу порушника, ступінь його вини, майновий стан та характер вчиненого проступку, але й пом'якшуючі і обтяжуючі обставини, а також мету адміністративного стягнення та завдання як законодавства про адміністративні правопорушення, так і

завдання провадження в таких справах та обґрунтовано визначити строк арешту. І як зазначив Верховний Суд, щодо осіб, які займаються суспільно корисною працею і позитивно характеризуються за місцем роботи, навчання та проживання, необхідно застосовувати, як правило, не арешт, а інші адміністративні стягнення, а також заходи громадського впливу [8].

Автор вважає, що судді повинні не боятися призначати альтернативні адміністративні стягнення, не пов'язані із адміністративним арештом, а за наявності відповідних правових підстав, закривати справи про адміністративні проступки у зв'язку із відсутністю події або складу адміністративного правопорушення, коли затриманий вже добу чи декілька діб знаходився під вартою в порядку адміністративного затримання, адже це жодних наслідків для держави не створить, оскільки Закон України «Про порядок відшкодування шкоди, завданої громадянину незаконними діями органів дізнання, досудового слідства, прокуратури і суду» [9] не передбачає відшкодування шкоди, заподіяної громадянину за незаконне адміністративне затримання до розгляду справи судом.

Література:

1. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Станом на 25 жовтня 2005 року. – К.: Велес, 2005. – 184 с.
2. Ктіторов М. Докази та адміністративне стягнення: проблема співвідношення // Право України. – 2007. – № 8. – С. 103.
3. Лук'янець Д. Проблеми застосування конфіскації як адміністративного стягнення // Право України. – 2006. – № 2. – С. 110–111.
4. Інструкція з оформлення матеріалів про адміністративні правопорушення: Затверджено наказом МВС України від 22 лютого 2001 року № 185 // Офіційний вісник України. – 2001. – № 13. – Ст. 322.
5. Застосування судами законодавства у справах про адміністративні правопорушення у сфері інтелектуальної власності (статті 51-2, 164-9 КпАП): Узагальнення Верховного Суду України від 1 січня 2006 року. Пункти 3-5 // Вісник Верховного Суду України. – 2006. – № 5 (69). – С. 34.
6. Чкареули Циала. Делопроизводство административного проступка: Автореф. дис...канд. юрид. наук: 12.00.01 / Тбил. гос. ун-т им. И.Джавахишвили. –Тбилиси, 2002. – С. 46–47.
7. Ухвала Конституційного Суду України від 31 жовтня 2002 року. Справа № 2-55/2002 №56-у/2002 / <http://www.rada.gov.ua>.
8. Про судову практику у справах про хуліганство: Постанова Пленуму Верховного Суду України від 22 грудня 2006 року № 10 // Вісник Верховного Суду України. – 2007. – № 2 (78). – С.7.

ПОНЯТТЯ ПОРУШЕННЯ ПОРЯДКУ ПРОВЕДЕННЯ РОЗРАХУНКІВ

Потапова Сніжана Михайлівна

здобувач кафедри адміністративного права та адміністративної діяльності Національного університету ДПС України

В умовах формування ринкової економіки джерелом підвищення добробуту громадян все частіше стає підприємницька ініціатива. Проте ефективність роботи підприємця залежить не лише від його ділової активності, завбачливості та господарських здібностей, але й від ефективності діяльності держави в цілому та окремих її органів зокрема. Так, стабільність законодавства та грошової одиниці, вільна конкуренція, прогнозована економічна та податкова політика держави, дають можливість підприємцю більш вільно почуватися на ринку, а відтак – не приховувати свою діяльність ні від держави, ні від споживачів. Проте досить часто об'єктивні умови чи суб'єктивні чинники штовхають підприємців на порушення чинного законодавства. Нерідко таке порушення здійснюється шляхом порушення порядку проведення розрахунків у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг. Відповідальність за його вчинення передбачено ст. 155-1 КпАП України [2].

Незважаючи на той факт, що кількість порушень у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг практично не зменшується, притягнення до відповідальності в адміністративному порядку за вчинювані правопорушення мають місце далеко не завжди. Це пояснюється цілим рядом причин, серед яких можна виділити і недостатність проведення профілактичної роботи, і низький рівень правової культури та правосвідомості громадян, й інші, проте однією з основних, на наш погляд, є суперечливість, неузгодженість та невваженість правових конструкцій, що передбачають відповідальність за вказані правопорушення.

Слід відзначити, що недосконалість чинного українського законодавства часто виступає наріжним каменем при побудові взаємовідносин держави і особи. Розпливчасті, нечіткі формулювання законодавчих конструкцій, можливість їх двоякого тлумачення, присутність великої кількості норм-дефініцій при відсутності єдиної методики формулювання понятійного апарату, наявність бланкетних норм, а також їх конкуренція ускладнює застосування конкретних

правових приписів. Як наслідок – кожна із сторін такого правовідношення буває незадоволена. Страждає ж від цього часто саме держава. Не є винятком в даному випадку і законодавча конструкція ст. 155-1, яка передбачає адміністративну відповідальність за порушення порядку проведення розрахунків.

Слід відзначити, що певна неузгодженість спостерігається між змістом та назвою вказаної норми. Так, ст. 155-1 КпАП України має назву „Порушення порядку проведення розрахунків”, тоді як власне її зміст є дещо вузьким і передбачає відповідальність за порушення порядку проведення розрахунків лише у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг і не стосується інших сфер життєдіяльності суспільства, які теж передбачають проведення розрахункових операцій. На наше переконання, така неузгодженість не є виправданою і має бути усунута. Ми вважаємо, що вже у назві вказаної статті необхідно обмежити сферу її застосування, виходячи зі змісту диспозиції вказаної норми. Це дасть можливість уникнути розширеного тлумачення вказаної правової норми.

Якщо уважно проаналізувати диспозицію ст. 155-1 КпАП України, то можна зробити висновок, що притягти до відповідальності особу на підставі виключно цієї норми досить проблематично. Адже фактично не можна з'ясувати, в чому саме полягає порушення порядку проведення розрахунків, законодавець лише зазначає, що цей порядок „встановлений законом”. Таким чином маємо чисту бланкетну норму, застосування якої можливе за умови з'ясування змісту іншого нормативного акта. Уявляється, що законодавець також мав би визначити, що це за нормативний акт або хоча б у межах статті Кодексу пояснити суть порушення порядку проведення розрахунків. Проте відповідні пояснення не знайшли свого відображення в Кодексі. Більше того, навіть аналізуючи зміст Закону України „Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг” [1] (оскільки, очевидно, саме даний нормативний акт мається на увазі як такий, що пояснює сутність правопорушення, передбаченого ст. 155-1 КпАП України), поняття „порядок проведення розрахунків” у ст. 2, яка визначає перелік термінів, що вживаються в нормативному акті, не знаходимо. Відповідно досить важко визначитися і з тим, перелік яких діянь буде порушенням встановленого порядку проведення розрахунків. Разом з тим, в межах названого Закону має місце розділ II, який називається „Порядок проведення розрахунків”, проте він також не дає пояснення того, в чому ж саме проявляється такий порядок, а, здебільшого, визначає обов'язки суб'єктів підприємницької діяльності щодо використання різних форм реєстраторів розрахункових операцій при здійсненні операцій купівлі-продажу чи надання послуг у сфері торгівлі,

громадського харчування й послуг та визначає перелік випадків, коли такі реєстратори не застосовуються [1].

Виходячи з вище визначеного, а також аналізуючи зміст Закону України „Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг”, вважаємо, що порядок проведення розрахунків – це встановлена державою та юридично закріплена форма проведення розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг, в ході здійснення якої забезпечується баланс прав та обов’язків кожної із сторін розрахункових правовідносин та реалізовується контрольно-фіскальна функція держави.

Література:

1. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України від 6 липня 1995 року в редакції Закону від 01.06.2000 // ВВР. – 2000. - №138. – Ст. 315.

2. Кодекс України про адміністративні правопорушення: Науково-практичний коментар / Р.А. Калюжний, А.Т. Комзюк, О.О. Погрібний та ін.; - К.: Всеукраїнська асоціація видавців „Правова єдність”, 2008. – 781 с.

ПАРЛАМЕНТСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ ТА УСТАНОВ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ

Сикал Максим Миколайович

викладач циклу спеціальних дисциплін Чернігівського юридичного коледжу Державного департаменту України з питань виконання покарань

Для забезпечення законності, як основного принципу кримінально-виконавчого законодавства, у сфері виконання кримінальних покарань та запобігання будь-яким можливим порушенням прав і законних інтересів як засуджених, так і персоналу у порядку визначеному Конституцією та законами України здійснюється парламентський контроль за діяльністю органів і установ виконання покарань.

Парламентський контроль за діяльністю органів та установ виконання покарань є підвидом державного контролю.

Серед органів державної влади, які здійснюють контроль за діяльністю органів і установ виконання покарань, особливе місце належить Верховній Раді України, яка здійснює парламентський контроль[1].

Так, відповідно до п. 33 статті 85 Конституції України[2], до повноважень Верховної Ради України належить здійснення парламентського контролю у межах, визначених Конституцією та законом.

Верховна Рада України затверджує закони в галузі кримінально-виконавчого законодавства, забезпечує єдність законодавчого регулювання у сфері виконання покарань на всій території України, здійснює безпосередньо і через створювані нею органи контроль за дотриманням законності в діяльності органів і установ виконання покарань[3].

Стаття 101 Конституції України визначає, що парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина здійснює Уповноважений Верховної Ради України з прав людини.

На законодавчому рівні парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина також передбачений статтею 1 закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради з прав людини».

Парламентський контроль за додержанням конституційних прав і свобод людини і громадянина та захист прав кожного на території України і в межах її юрисдикції на постійній основі здійснює Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, який у своїй діяльності керується Конституцією України, законами України, чинними міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України[4].

В результаті аналізу нормативно-правових актів можна стверджувати, що метою парламентського контролю за діяльністю органів та установ виконання покарань, який здійснює Уповноважений Верховної Ради України з прав людини, є:

1) захист прав і свобод засуджених та персоналу, проголошених Конституцією України, законами України та міжнародними договорами України;

2) додержання та повага до прав і свобод засуджених та персоналу органами і установами виконання покарань та їх посадовими і службовими особами;

3) запобігання порушенням прав і свобод засуджених та персоналу або сприяння їх поновленню;

4) сприяння приведенню законодавства України про права і свободи засуджених і персоналу у відповідність з Конституцією України, міжнародними стандартами у цій галузі;

5) поліпшення і подальший розвиток міжнародного співробітництва в галузі захисту прав і свобод засуджених та персоналу;

6) запобігання будь-яким формам дискримінації щодо реалізації засудженими і персоналом своїх прав і свобод;

7) сприяння правовій інформованості засуджених і персоналу та захист конфіденційної інформації про засуджених і персонал.

Для здійснення контролю Уповноважений Верховної Ради України з прав людини та народні депутати України, відповідно до частини 1 ст. 24 Кримінально-виконавчого кодексу України[5], наділені правом відвідувати установи виконання покарань без спеціального дозволу. Стаття визначає процедуру відвідування установ виконання покарань спеціальними суб'єктами, на яких покладено здійснення контролю за забезпеченням прав громадян при виконанні кримінальних покарань[6].

Література:

6. Кримінально-виконавче право України: Навч. посібник / За ред. проф. А.Х. Степанка. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 624 с.

7. Конституція України. Відомості Верховної Ради (ВВР), 1996, N 30, стор. 141.

8. Кримінально-виконавче право України: (Загальна та Особлива частини): Навч. посіб. / О.М. Джужа, С.Я. Фаренюк, В.О. Корчинський та ін.; За заг. ред. О.М. Джужи. - 2-е вид., первроб. та допов. - К.: Юрінком Інтер, 2002. - 448 с.

9. Закон України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини». Відомості Верховної Ради (ВВР), 1998, N 20, стор. 99.

10. Кримінально-виконавчий кодекс України. Відомості Верховної Ради (ВВР), 2004, N 3-4, стор. 21.

11. Кримінально - виконавчий кодекс України: Науково - практичний коментар. Видання друге, доповнене і перероблене / Степанюк А.Х., Яковець І.С. За заг. ред. Степанка А.Х. – Х.: ТОВ «Одіссей», 2008. – 560 с.

ПРАВОВІ АСПЕКТИ АДМІНІСТРАТИВНИХ САНКЦІЙ ЗА ПЕРЕДАЧУ ЗАБОРОНЕНИХ ПРЕДМЕТІВ ОСОБАМ, ЯКИХ ТРИМАЮТЬ У СЛІДЧИХ ІЗОЛЯТОРАХ, В УСТАНОВАХ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ АБО В ЛІКУВАЛЬНО-ТРУДОВИХ ПРОФІЛАКТОРІЯХ

Ткаченко Олександр Григорович

викладач циклу загальноюридичних дисциплін Чернігівського юридичного коледжу Державного департаменту України з питань виконання покарань

Дана робота присвячена дослідженню правових аспектів

адміністративних санкцій адміністративної відповідальності за незаконну передачу заборонених предметів особам, яких тримають у слідчих ізоляторах, установах виконання покарань або лікувально-трудових профілакторіях.

Сутність і мета адміністративного стягнення визначені в ст. 23 КУпАП. Адміністративне стягнення є мірою відповідальності та застосовується з метою виховання особи, яка вчинила адміністративне правопорушення, в дусі додержання законів, а також запобігання вчиненню нових правопорушень [1, 97].

Адміністративні стягнення характеризуються тим, що несуть у собі елементи репресивного, виховного та запобіжного характеру, як це впливає із ст. 23 КУпАП. Крім того, вони мають за мету захист громадської безпеки, власності, встановленого порядку управління та інших суспільних відносин. Кожне адміністративне стягнення – це несприятливі юридичні наслідки, це покарання за шкоду, завдану проступком суспільним відносинам [2, 445].

Важливим напрямом подальшого дослідження адміністративних стягнень є встановлення їх співвідношення з категорією „адміністративна відповідальність”. Стягнення, що визначені у відповідних статтях КУпАП, є онтологічними категоріями і характеризують те або інше протиправне діяння. Будь який проступок, визначений у кодексі, невідривно пов’язаний із стягненнями, які законодавець передбачив за його вчинення. Відповідно до зазначеного, їх (стягнення) можна вважати ознакою, що вказує на ступінь шкідливості проступку і навіть провести відповідну класифікацію деліктів.

Таким чином, стягнення, що містяться в КУпАП, є не мірою відповідальності, а ознакою ступеня шкідливості проступку. Мірою відповідальності виступає стягнення, що конкретизоване до реального проступку і зафіксоване у відповідному процесуальному документі [3, 326-327].

Адміністративна відповідальність за порушення вимог ст. 188 КУпАП полягає у застосуванні до осіб, що його вчинили, такі види адміністративних покарань як попередження або накладення штрафу з конфіскацією заборонених предметів, речовин або продуктів харчування.

Попередження, як один з видів адміністративного стягнення, застосовується переважно до осіб, винних в здійсненні незначної, не маючої великої суспільної небезпеки провини. Оскільки попередження — найм’якше адміністративне стягнення, воно розраховане на виховний ефект і не зачіпає майнових і інших прав порушника [4, 80-81].

Відповідно до ст. 283 КУпАП попередження оформляється в письмовому виді, тобто виносяться уповноваженим органом, що розглядає справу.

Як відомо, найбільший ефект від застосування адміністративної відповідальності за правопорушення досягається при розумному поєднанні різних заходів впливу. Можливість застосування попередження як альтернатива штрафу дозволяє судді при накладенні стягнення врахувати характер вчиненого правопорушення, особу правопорушника, ступінь його вини, майновий стан. А тому в деяких випадках було б несправедливо застосовувати до нього штраф, навіть в мінімальному розмірі. Всі норми, що містять вказівки про заходи адміністративної відповідальності, повинні включати попередження як обов'язкову санкцію статті.

Адміністративний штраф є адміністративним стягненням майнового характеру. Згідно ст. 27 КУпАП він є грошовим стягненням. Накладення штрафу тягне для порушника державне осудження його поведінки і певні майнові обмеження в розмірі передбачені КУпАП.

Відповідно до ст. 188 КУпАП передача заборонених предметів особам, яких тримають у слідчих ізоляторах, установах виконання покарань або лікувально-трудовах профілакторіях тягне накладення штрафу від трьох до семи неоподаткованих мінімумів доходів громадян. Відносно-певна штрафна санкція ст. 188 КУпАП дозволяє використовувати диференційований підхід до застосування адміністративного покарання, враховуючи характер вчиненого правопорушення, майнове положення особи, що вчинила передачу заборонених предметів, і особу притягається до адміністративної відповідальності.

Адміністративний штраф – не відшкодувальне (компенсаційне) стягнення. Цим він відрізняється від цивільно-правового штрафу. Перше (адміністративний штраф) – це захід впливу на психіку та майнове становище правопорушника, друге – компенсація матеріального збитку, що заподіяний внаслідок порушення договірних зобов'язань [3, 331].

За передачу заборонених предметів санкцією ст. 188 КУпАП разом з штрафом передбачено застосування в обов'язковому порядку додаткового адміністративного покарання - конфіскації заборонених предметів. Відповідно до ст. 29 КУпАП вона полягає в примусовій і безоплатній передачі цього предмета у власність держави за рішенням суду.

Конфіскація не компенсаційний захід, або відшкодування майнового збитку. Даний вид стягнення, як і штраф, є матеріальною мірою адміністративної дії на правопорушника. Але на відміну від адміністративного штрафу, у особи, що вчинила передачу заборонених предметів, вилучається не певна сума грошових коштів, а заборонений предмет. Заборонений предмет, речовина або продукти харчування може бути конфіскований тільки у випадку, якщо він знаходиться в приватній власності порушника.

Відповідно до адміністративного законодавства конфіскації підлягає не будь-яке майно, а лише, по термінології КУпАП, знаряддя вчинення або безпосередній об'єкт адміністративного правопорушення.

Література:

1. Колпаков В.К. Адміністративна відповідальність (адміністративно-деліктне право) : навч. Посіб. / В.К. Колпаков. – К.: Юрінком Інтер, 2008. – 256 с. – Бібліогр.: с. 247 – 254.
2. Адміністративне право України. Академічний курс: Підруч.: У двох томах: Том 1. Загальна частина / Ред. Колегія: В.Б. Авер'янов (голова) та ін.. – К.: ТОВ «Видавництво «Юридична думка», 2007. – 592 с.
3. Колпаков В.К. Адміністративно-деліктний правовий феномен: Монографія. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 528 с.
4. Миколенко А.И. Административный процесс и административная ответственность в Украине. Учебное пособие. — Х.: «Одиссей», 2006. — 352 с.

АДМІНІСТРАТИВНА ПРОЦЕДУРА: ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ

Углик Наталія Миколаївна

викладач кафедри історії та теорії держави і права, конституційного та адміністративного права Чернігівського державного інституту права, соціальних технологій та праці

Україна здавна намагалася запровадити адміністративну юстицію, подібну до європейських зразків. У Західній Європі і США існує безліч моделей адміністративної процедури та судового контролю за діяльністю органів державної влади. Вони відповідають правовим системам та історії цих країн. В Європі на основі юрисдикцій Європейського суду для ЄС і суду з прав людини в межах Ради Європи розробляється спільне адміністративне і адміністративно-процесуальне право, в якому встановлений особливий захист прав громадян [1, 185-186].

Зважаючи на вищевикладене, вважаємо, що сьогодні питання здійснення адміністративних процедур в Україні потребує ретельних наукових досліджень, тому що посідає центральне місце у становленні науки адміністративного та адміністративно-процесуального права.

В основу Адміністративно-процедурного кодексу України покладені положення Європейської Конвенції захисту прав і свобод людини, де саме існування людини, її прав і свобод є пріоритетними, втілення яких у життя має забезпечити радикальне оновлення українського законодавства, результатом якого має стати запровадження нової ідеології

функціонування органів влади. Адміністративно-процедурний кодекс України має стати „загальним” нормативно-правовим актом, що запровадить якісно новий рівень законодавчої регламентації процедур зовнішньо-управлінської діяльності органів влади та захисту прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб у відносинах з державою.

Кабінет Міністрів України схвалив проект Адміністративно-процедурного кодексу України, який розробила робоча група Міністерства юстиції України. Він визначає процедури розгляду органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами питань, пов'язаних з реалізацією та захистом прав, свобод і законних інтересів фізичних та юридичних осіб, у тому числі з надання адміністративних (управлінських) послуг [2].

Проект Кодексу спрямований на реалізацію положень, закріплених у статтях 3, 19, 40 Конституції України, та виконання завдань адміністративної реформи в Україні. Зокрема, положеннями Конституції України визначено, що усі мають право направляти індивідуальні чи колективні письмові звернення або особисто звертатися до органів державної влади, органів місцевого самоврядування та посадових і службових осіб цих органів, які зобов'язані розглянути звернення і дати обґрунтовану відповідь у встановлений законом строк [3].

Досліджуючи діяльність органів державної влади з надання адміністративних процедур, можна зазначити, що на даному етапі розвитку суспільства однією з актуальних проблем є питання поняття та видів адміністративної процедури.

Можна стверджувати, що у вітчизняній науковій літературі не існує єдності думок з приводу визначення поняття „адміністративні процедури”, що свідчить про дискусійний характер досліджуваного питання. Тимошук В.П. пропонує таке визначення адміністративної процедури – це встановлений законодавством порядок розгляду та вирішення адміністративними органами індивідуальних адміністративних справ [4, 24]. Інші автори пропонують визначати адміністративні процедури як встановлений адміністративно-процесуальними нормами порядок діяльності уповноважених суб'єктів щодо розгляду і вирішення індивідуально-конкретних справ [5, 174, 142]. Деякі науковці в своїх працях підкреслюють, що під адміністративною процедурою необхідно розуміти встановлений порядок вирішення адміністративними органами індивідуальних адміністративних справ [6, 174].

У статті 1 проекту Адміністративно-процедурного кодексу України адміністративна процедура визначається як розгляд та вирішення індивідуальної адміністративної справи [2].

На підставі вищевикладеного, пропонуємо таке визначення: „Адміністративна процедура – це юридично значима та законодавчо

закріплена частина адміністративного процесу, яка являє собою окрему процесуальну дію, що здійснюється за певним порядком та у визначеній послідовності та спрямована на досягнення певного правового результату”.

Щоб більш детально охарактеризувати адміністративну процедуру і з'ясувати її найсуттєвіші ознаки, необхідно визначити обсяг та види діяльності суб'єктів публічного управління.

Різноманітність управлінських відносин, здійснюваних у державному управлінні, які охоплюють усі сфери суспільного життя, зумовлює виникнення великої кількості конкретних адміністративних процедур.

Класифікація адміністративних процедур можлива за різними ознаками.

У залежності від характеру індивідуально-конкретної адміністративної справи можна виділити: а) юрисдикційні процедури, б) процедури, що носять неюрисдикційний характер.

Юрисдикційна діяльність є характерною для правоохоронної діяльності, тому частину процедур у структурі адміністративної процедури слід охарактеризувати як юрисдикційні. Наприклад, процедура притягнення осіб до адміністративної відповідальності; процедура розгляду скарг громадян.

Нарівні з юрисдикційними процедурами до структури адміністративного процедурного права входять і процедури, які носять неюрисдикційний характер. Їх коло значно ширше, що зумовлено специфікою управлінської діяльності в різних сферах життя суспільства.

До числа процедур неюрисдикційного характеру необхідно віднести: процедури по відпрацюванню і ухваленню нормативних актів управління; процедури з ухвалення індивідуальних актів управління; процедури по розгляду пропозицій, заяв і скарг громадян; процедури по застосуванню адміністративно-попереджувальних та запобіжних заходів; процедури по застосуванню заходів адміністративного припинення; реєстраційно-дозвільні процедури; установчі процедури; процедури по реалізації контрольно-наглядових повноважень; процедури по приватизації державного і суспільного майна; процедури по земельних, екологічних, фінансово-бюджетних, податкових та інших справах.

При цьому слід мати на увазі, що кожна з указаних процедур, в залежності від характеру індивідуально-конкретних справ, може бути ще більше деталізована.

Література:

1. Гладун З.С. Адміністративне право України: Навч. посібник. – Тернопіль: Карт-бланш, 2004. – 579 с.

2. Проект Адміністративно-процедурного кодексу // www.minjust.gov.ua
3. Конституція України від 28 червня 1996 року // ВВР, 1996. - № 30. – Ст. 40.
4. Адміністративна процедура та адміністративні послуги. Зарубіжний досвід і пропозиції для України / Автор-упорядник В.П. Тимошук. – К.: Факт, 2003. – 496 с.
5. Кузьменко О.В. Теоретичні засади адміністративного процесу: Монографія. – Атіка, 2005. – 352 с.; Кузьменко О.В., Гуржій Т.О. Адміністративно-процесуальне право України: Підручник / За ред. О.В. Кузьменко. – К.: Атіка, 2007. – 416 с.
6. Основи адміністративного судочинства та адміністративного права / Навч. посібник / За заг. редакцією Куйбіди Р.О., Шишкіна В.І. – К.: Старий світ, 2006. – 576 с.

ЗМІСТ

Частина I

Теорія та історія держави і права. Історія політичних і правових вчень. Філософія права

<i>Valentyn Galunko</i> PRIVATE PROPERTY AS AN INALIENABLE NATURAL HUMAN RIGHT.....	3
<i>Буслюк Інна Іванівна</i> ТРАНСФОРМАЦІЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ ФУНКЦІЇ ДЕРЖАВИ В УМОВАХ РОЗБУДОВИ ПРАВОВОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ДЕРЖАВИ.....	10
<i>Воронюк Олександр Олександрович</i> ЮРИДИЧНА ОСОБА В СИСТЕМІ СУБ'ЄКТІВ ПРАВА.....	12
<i>Грубінко Андрій Васильович</i> ДЕВОЛЮЦІЯ В СИСТЕМІ КОНСТИТУЦІЙНИХ РЕФОРМ БРИТАНСЬКИХ ЛЕЙБОРИСТІВ (1997–2007 РР.): ДЕРЖАВНО-ПРАВОВЕ ЗНАЧЕННЯ.....	16
<i>Дорошенко Наталія В'ячеславівна</i> ПРОБЛЕМА РОЗКРИТТЯ ЗМІСТУ ЕКОНОМІЧНОЇ ФУНКЦІЇ СУЧАСНОЇ ПРАВОВОЇ ДЕРЖАВИ.....	21
<i>Семеній Юлія Олександрівна</i> ПРАВОВА ГАРМОНІЗАЦІЯ ЯК МЕТОД ПРАВОВОЇ ІНТЕГРАЦІЇ (ЗАГАЛЬНОТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ).....	24
<i>Ткач Тетяна Петрівна</i> РОЛЬ ЕЛІТИ В СУСПІЛЬНОМУ ЖИТТІ В КОНТЕКСТІ ПОГЛЯДІВ Х. ОРТЕГИ-І-ГАССЕТА.....	26
Цивільне та сімейне право. Цивільний процес. Комерційне право. Міжнародне приватне право	
<i>Арямнова Галина Івановна</i> РЕЙДЕРСТВО: ИНСТРУМЕНТ ЕКОНОМІКО-ПРАВОВОГО МАНІПУЛІРОВАНИЯ.....	30

<i>Толкачов Дмитро Ігорович</i> ОСОБЛИВОСТІ ПРЕДМЕТА ДОКАЗУВАННЯ ПО СПРАВАХ ПРО ВІДШКОДУВАННЯ МОРАЛЬНОЇ ШКОДИ.....	32
--	----

Трудове право та право соціального забезпечення

<i>Гошко Оксана Івановна</i> РАЗРЕШЕНИЕ НА ТРУДОУСТРОЙСТВО ИНОСТРАННОМУ ГРАЖДАНИНУ В УКРАИНЕ.....	34
--	----

Екологічне право. Земельне право. Аграрне право

<i>Богатюк Ірина Григорівна</i> ПРАВОВІ ПРОБЛЕМИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОГО МЕХАНІЗМУ ОХОРОНИ КУРОРТІВ ТА ЛІКУВАЛЬНО-ОЗДОРОВЧИХ МІСЦЕВОСТЕЙ.....	37
---	----

Фінансове право. Банківське право

<i>Васнецова Яна Валеріївна</i> ПРАВОВІ ПІДСТАВИ ЗАСТОСУВАННЯ ФІНАНСОВИХ САНКЦІЙ.....	39
--	----

<i>Кириченко Олександр Анатолійович, Кім Юрій Геннадійович</i> ІНВЕСТИЦІЙНЕ ПРАВО ЯК ЧИННИК ФІНАНСОВОЇ БЕЗПЕКИ КАПІТАЛІВ В УКРАЇНІ.....	42
---	----

<i>Пугач Юлія Вадимівна</i> ДЕЯТЕЛЬНОСТЬ КОЛЛЕКТОРСКИХ АГЕНТСТВ.....	46
---	----

<i>Якубовський Роман Володимирович</i> ПРОБЛЕМИ ФІНАНСОВО- ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КРЕДИТУВАННЯ ОСВІТИ.....	49
--	----

Господарське право. Господарський процес

<i>Зверєва Олена Володимирівна</i> ГАРМОНІЗАЦІЯ ЗАКОНОДАВСТВА З МЕТОЮ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ СПОЖИВАЧІВ.....	53
--	----

<i>Пененко Яна Сергіївна</i> АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОЛОНГАЦІЇ ДОГОВОРІВ ОРЕНДИ.....	55
---	----

Цурка Денис Миколайович ГОСПОДАРСЬКИЙ ПРОЦЕС.....57

Частина II

Конституційне право. Міжнародне право

Галінська Софія Олександрівна THE QUESTION OF CORRELATION CONCEPTS “THE RIGHT TO FREEDOM OF THOUGHT AND SPEECH” AND “THE PROHIBITION TO DISSEMINATE INFORMATION AS ONE KIND OF THE DEFENCE PERSONAL NON-PROPERTY RIGHTS”3

Дудник Ангеліна Николаевна РАЗГРАНИЧЕНИЕ УГОЛОВНО-МАТЕРИАЛЬНЫХ И УГОЛОВНО-ПРОЦЕССУАЛЬНЫХ НОРМ В ТЕОРИИ МЕЖДУНАРОДНОГО ПРАВА..... 5

Шевченко Анастасія Ростиславівна МІЖНАРОДНЕ ГУМАНІТАРНЕ ПРАВО, ЯК ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ ВИРШЕННЯ НАГАЛЬНИХ МІЖНАРОДНИХ ПРОБЛЕМ В КОНТЕКСТІ ЙОГО ЗАСТОСУВАННЯ НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ ОКРЕМИХ МІЖНАРОДНИХ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ.....9

Кримінальне право. Кримінальний процес. Криміналістика. Кримінологія. Кримінально-виконавче право

Борзих Неллі Вікторівна ЗДІЙСНЕННЯ ЗАХИСТУ ПІДСУДНОГО В СУДІ ПРИСЯЖНИХ.....11

Верста Лілія Богданівна МІЖНАРОДНІ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ЇХ РОЛЬ У ПРОТИДІЇ ЛЕГАЛІЗАЦІЇ ДОХОДІВ, ЗДОБУТИХ ЗЛОЧИННИМ ШЛЯХОМ.....14

Демидова Є.С., Пономаренко Ю.А. ЩОДО КОНФІСКАЦІЇ МАЙНА ЯК ВИДУ ПОКАРАННЯ.....17

Заморська Любов Ігорівна САНКЦІЯ ВІДНОСНО ВИЗНАЧЕНОЇ НОРМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА.....18

<i>Калюга Каріна Вікторівна</i> ВЛАСТИВОСТІ ЛЮДИНИ, ЩО ВІДОБРАЖУЮТЬСЯ У МАТЕРІАЛЬНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ПІД ЧАС ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ	21
<i>Куценко Дмитро Володимирович</i> ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ ОСОБИ СТОСОВНО ВІДОМОСТЕЙ, ЩО СКЛАДАЮТЬ ДЕРЖАВНУ ТАЄМНИЦЮ.....	24
<i>Марченко Леонід Олександрович</i> ДЕЯКІ АСПЕКТИ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ У ВИДІ ОБМЕЖЕННЯ ВОЛІ.....	26
<i>Міхайліна Тетяна Вікторівна</i> КРИМІНАЛЬНА ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА РОЗПОВСЮДЖЕННЯ „ДИТЯЧОЇ ПОРНОГРАФІЇ” З ВИКОРИСТАННЯМ ЗАСОБІВ КОМП’ЮТЕРНОЇ ТЕХНІКИ.....	29
<i>Нестерова Ірина Анатоліївна</i> ТУРИСТИЧНИЙ БІЗНЕС ЯК ОБ’ЄКТ ТІНЬОВИХ ВІДНОСИН ТА СФЕРА СКОЄННЯ ЗЛОЧИНІВ.....	32

Адміністративне право. Митне та податкове право

<i>Victoria Iershova</i> PRESENT-DAY LEGAL SITUATION IN THE SPHERE OF ENVIRONMENTAL PROTECTION OF UKRAINE AND INFLUENCE ON IT OF THE EUROPEAN UNION LAW.....	37
<i>Гречанюк Сергій Костянтинович</i> КЛАСИФІКАЦІЯ ЗАХОДІВ АДМІНІСТРАТИВНОГО ПРИМУСУ В ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ТА УСТАНОВ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ.....	40
<i>Зливко Станіслав Володимирович</i> ДЕЯКІ ПИТАННЯ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО СТАТУСУ СИСТЕМИ ОРГАНІВ ТА УСТАНОВ ДЕРЖАВНОЇ КРИМІНАЛЬНО-ВИКОНАВЧОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ.....	42
<i>Короєд Сергій Олександрович</i> ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ СУДАМИ ДЕЯКИХ ВИДІВ АДМІНІСТРАТИВНИХ СТЯГНЕНЬ.....	44

<i>Потапова Сніжана Михайлівна</i> ПОНЯТТЯ ПОРУШЕННЯ ПОРЯДКУ ПРОВЕДЕННЯ РОЗРАХУНКІВ.....	48
<i>Сикал Максим Миколайович</i> ПАРЛАМЕНТСЬКИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДІЯЛЬНІСТЮ ОРГАНІВ ТА УСТАНОВ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ.....	50
<i>Ткаченко Олександр Григорович</i> ПРАВОВІ АСПЕКТИ АДМІНІСТРАТИВНИХ САНКЦІЙ ЗА ПЕРЕДАЧУ ЗАБОРОНЕНИХ ПРЕДМЕТІВ ОСОБАМ, ЯКИХ ТРИМАЮТЬ У СЛІДЧИХ ІЗОЛЯТОРАХ, В УСТАНОВАХ ВИКОНАННЯ ПОКАРАНЬ АБО В ЛІКУВАЛЬНО-ТРУДОВИХ ПРОФІЛАКТОРІЯХ.....	52
<i>Углик Наталія Миколаївна</i> АДМІНІСТРАТИВНА ПРОЦЕДУРА: ПОНЯТТЯ ТА ВИДИ.....	55

Підписано до друку 06.10.2008
Формат 60x84/16. Папір офсетний. Друк на дублікаторі.
Умов.-друк. арк. 4,5. Обл.-вид. Арк 4,95.
Тираж 50 прим.

Віддруковано ФО-П Шпак В.Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію № 073743
СПП № 465644
Тел. 8 097 299 38 99, 8 063 300 86 72
E-mail: tooums@ukr.net